

Záchranářská kynologie v oblasti ochrany obyvatelstva při řešení mimořádných událostí

Petra Obšelová

Bakalářská práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva
akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra Obšelová**
Osobní číslo: **L15260**
Studijní program: **B2825 Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Záchranářská kynologie v oblasti ochrany obyvatelstva při řešení mimořádných událostí**

Zásady pro vypracování:

1. **Soustředte informační zdroje, proveďte jejich rešerši a zpracujte teoretickou část zabývající se problematikou tématu bakalářské práce.**
2. **Popište současný stav řešené problematiky, identifikujte faktory ovlivňující výchovu a výcvik psa a problémy, které mohou nastat při jeho nasazení, popište využití záchranářské kynologie při řešení mimořádných událostí.**
3. **Formulujte návrhy ke zlepšení zkoumané problematiky.**

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] SOUKUPOVÁ, Iveta. Výcvik záchranného psa pro práci v sutinách. Vyd. 1. Ostrava: QTEST, 2013, 186 s. ISBN 978-80-260-5627-0.

[2] MAKEŠ, Vladimír. Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy. Vyd. 1. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, 136 s. ISBN 9788073850654.

[3] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše. Ochrana obyvatelstva. Vyd. 1. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, 138 s. ISBN 80-86634-70-1.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Miroslav Musil, Ph.D.

Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce:

3. listopadu 2017

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. května 2018

V Uherském Hradišti dne 10. listopadu 2017

L.S.

doc. RNDr. Jiří Dostál, CSc.
děkan

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti 10.5.2018

.....
podpis studenta

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy. Vysoká škola disertační práce nezveřejňuje, byla-li již zveřejněna jiným způsobem.

(2) Bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

(4) Vysoká škola může odložit zveřejnění bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce nebo jejich částí, a to po dobu trvání překážky pro zveřejnění, nejdéle však na dobu 3 let. Informace o odložení zveřejnění musí být spolu s odůvodněním zveřejněna na stejném místě, kde jsou zveřejňovány bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, již se týká odklad zveřejnění podle věty první, jeden výtisk práce k uchování ministerstvu.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zaměřuje na využití čichových schopností psa v rámci integrovaného záchranného systému. V teoretické části jsou popsány právní předpisy, historie a práce záchranných psů v jednotlivých složkách integrovaného záchranného systému. Praktická část se zaměřuje na výcvik a výchovu psů a nejčastější chyby, kterých se při práci se psy můžeme dopustit, dále profesionální záchrannářskou kynologii a příklady praktického nasazení záchranných psů.

Klíčová slova: IZS, kynologie, mimořádná událost, ochrana obyvatelstva, pátrání, pes, výcvik, výchova, záchrannářství

ABSTRACT

The Bachelor thesis focuses on utilization smell skills of dogs in the area of Integrated Rescue System (IZS). The theoretical part deals legislation, history and service Rescue dogs in each component of IZS. The practical part focuses on training and education of dogs and the most common mistakes in cynology. Thesis also mentions professional rescue cynology and examples of practical missions rescue dogs.

Keywords: Civil Protection, Cynology, Dog, Education, Emergency Situation, Integrated Rescue System, Rescue, Search, Training

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Ing. Miroslavu Musilovi Ph.D. za vedení mé bakalářské práce. Děkuji také všem záchranářským kynologům, kteří se svými zkušenostmi podíleli na vzniku mé práce. Jmenovitě pak hlavně Lence Vlachové, Petru Meduňovi a Pavle Zamykalové ze ZKBJMK, kteří mi umožnili, alespoň na chvíli, stát se jedním z nich. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat kynoložce Lýdii Šnévajsové za poskytnuté materiály a Psí škole Canis, konkrétně pak Žanetě Hrubé, za cenné připomínky a rady při výcviku psů.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY ZÁCHRANÁŘSKÉ KYNOLOGIE.....	12
1.1 ZÁKLADNÍ POJMY	12
1.2 PRÁVNÍ PŘEDPISY	12
1.3 HISTORIE ZÁCHRANÁŘSKÉ KYNOLOGIE	16
2 PŮSOBNÍ ZÁCHRANÁŘSKÉ KYNOLOGIE V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA.....	18
2.1 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	18
2.2 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY.....	19
2.3 SDRUŽENÍ HASIČŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA	20
2.4 OBČANSKÉ ZÁCHRANÁŘSKÉ KYNOLOGICKÉ ORGANIZACE.....	21
3 ZAPOJENÍ KYNOLOGŮ DO INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTEMU	24
3.1 VÝCVIK ZÁCHRANNÝCH PSŮ PRO PRÁCI V SUTINÁCH	24
3.1.1 Základní ovladatelnost psa.....	27
3.1.2 Výcvik pro práci v sutinách	30
3.1.3 Faktory ovlivňující práci se psy	33
3.2 KYNOLOGICKÝ ATEST	39
4 CÍL PRÁCE A POUŽITÉ METODY	42
II PRAKTICKÁ ČÁST	43
5 PROFESIONÁLNÍ ZÁCHRANÁŘSKÁ KYNOLOGIE.....	44
5.1 METODIKA SUTINOVÉHO VYHLEDÁVÁNÍ	44
5.2 SUTINOVÉ VÝCVIKOVÉ TRENAŽÉRY	47
5.2.1 Cvičení Břeclav	48
5.3 ATESTAČNÍ ZKOUŠKY	49
5.3.1 Kaznějov u Plzně 13.-14.4. 2018	50
6 ZÁCHRANÁŘSKÁ KYNOLOGIE SE ZAMĚŘENÍM NA SUTINOVÉ VYHLEDÁVÁNÍ PŘI ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ	54
6.1 MEZINÁRODNÍ KYNOLOGICKÉ OPERACE	59
7 PROBLÉMY PŘI PRÁCI SE PSY	61
7.1 VÝCVIK	61
7.2 NAsAZENÍ.....	62
8 NÁVRHY KE ZLEPŠENÍ ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY	65

ZÁVĚR	66
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	67
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	70
SEZNAM OBRÁZKŮ	71
SEZNAM GRAFŮ	72
SEZNAM TABULEK	73
SEZNAM PŘÍLOH	74

ÚVOD

Ochrana obyvatelstva je založena, dle Listiny základních práv a svobod, na principu odpovědnosti státu za ochranu jeho obyvatel. Primární úlohu v oblasti ochrany obyvatelstva při řešení mimořádných událostí plní v rámci státu integrovaný záchranný systém, pro charakter událostí patřících do problematiky záchranné kynologie se jedná konkrétně o Hasičský záchranný sbor České republiky, jakožto jednu ze základních složek systému.

Profesionálních psůvůdů věnujících se záchranné kynologii se využívá při mimořádných událostech takového rozsahu a charakteru, kdy technika na záchranu lidského života nestačí. Využívá se tak čichových schopností psa k pátrání po osobách v rozličných terénech a oblastech, ať už se jedná o rozbořené domy, rozsáhlé lesy, vodní plochy nebo například laviny.

Předložená práce se zaměřuje na záchrannou kynologii, na výcvik a nasazení psů při řešení mimořádných událostí. S ohledem na rozsah práce a praktické zkušenosti autorky se praktická část práce věnuje pouze sutinovému vyhledávání osob, taktéž se jedná o odvětví záchranné kynologie, které společně s plošným vyhledáváním má v České republice největší zastoupení.

Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou, přičemž teoretickou část tvoří shrnuté poznatky dané problematiky uvedené v legislativě a zdrojích zabývajících se záchrannou kynologií. Taktéž jsou zde uvedeny postupy výcviku záchranného psa a faktory, které ovlivňují práci s nimi, společně s podmínkami pro získání kynologického atestu a začlenění se tak do profesionální záchranné kynologie. Úvodem praktické části je metodika sutinového vyhledávání, dále jsou zde popsány výcvikové sutinové trenažéry, konkrétně pak kynologické cvičení v Břeclavi z března letošního roku, na které navazují atestační zkoušky pro sutinové vyhledávání konané letos v dubnu v Kaznějově u Plzně. Další kapitola předložené práce je zaměřena na praktické nasazení kynologického týmu, při vybraných událostech většího rozsahu, v průběhu posledních 10 let, dále jsou zde uvedeny statistiky nasazení za posledních 5 let. Následně jsou pomocí Ishikawa diagramu znázorněny problémy, které ovlivňují průběh výcviku a nasazení záchranného psa. V závěru praktické části jsou formulovány shrnuté poznatky, které vedou ke zlepšení zkoumané problematiky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY ZÁCHRANÁŘSKÉ KYNOLOGIE

První kapitola práce je věnovaná úvodu do problematiky záchrannářské kynologie. Jsou zde uvedeny základní pojmy a právní předpisy k pochopení daného tématu.

1.1 Základní pojmy

Zákon 239/2000 Sb. O IZS definuje:

- **ochranu obyvatelstva** jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku,
- **mimořádnou událost** jako škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. [1] [2]

Záchrannářská kynologie je obor, jehož posláním je výcvik psovoda se psem k vyhledávání osob v obtížných terénech za využití čichových schopností psa.

1.2 Právní předpisy

Součástí Ústavy České republiky je Listina základních práv a svobod, která stanoví, že každý občan tohoto státu má právo na ochranu života a zdraví, bez rozdílu barvy pleti, víry nebo například sociálního či národního původu. Primární úlohu v ochraně obyvatel státu plní integrovaný záchranný systém (dále jen IZS), který je pomocí zákona č. 239/ 2000 Sb. o IZS definován jako koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádnou událost, a při provádění záchranných a likvidačních prací. Konkrétně pak tuto skutečnost vymezuje §3, který říká, že integrovaný záchranný systém se použije v případě vzniku MU a při potřebě provádět záchranné a likvidační práce současně dvěma nebo více složkami.

Zmíněným základními složkami IZS se rozumí:

- Hasičský záchranný sbor ČR,
- poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,
- Policie ČR.

Ostatní složky integrovaného systému poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání. Řadíme zde:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- obecní policii,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany apod. [2]

Podle §4, odst. 4 zákona o IZS musí základní složky IZS zajišťovat nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah v jejím místě. Aby byl tento účel zajištěn, jsou jeho síly a prostředky rozmístěny po celém území ČR. [3]

Zákon č. 320/2015 Sb. o hasičském záchranném sboru uvádí, že jeho základním úkolem je poskytnutí účinné pomoci při mimořádných událostech, mezi které patří i takové mimořádné události, vyžadující nalezení a záchranu pohřešovaných osob. Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen HZS ČR), se zabývá problematikou záchranné kynologie, vyžadují-li záchranné a likvidační práce vyhledávání osob v sutinách. Protože je nutné, aby se v takových prostorách pohyboval člověk s patřičnými znalostmi a zkušenostmi, musí být dobrovolný kynolog vždy doprovázen příslušníkem sboru, který postupuje podle příslušných metodických listů Bojového řádu jednotek požární ochrany. Řád charakterizuje prostředí, ve kterém může dojít k zavalení nebo zasypání jako prostor, ve kterém dojde k náhlému uvolnění a nekontrolovatelnému sesuvu nesoudržného materiálu, zeminy nebo suti. Oddíl 3 dále stanovuje ochranu zasahujících hasičů z hlediska taktiky při zásahu:

- na sutině nasazen pouze nejnutnější počet hasičů,
- průběžně sledovat stabilitu materiálu,
- zamezit přístup dalším osobám,
- použití OOPP hasiče a věcných prostředků pro práci ve výškách. [3] [4]

Koordinovaná spolupráce mezi hasiči a dobrovolnými kynology na sutinách zapříčinila vznik Pokynu generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, ze dne 15. listopadu 2012, který stanoví podmínky pro zřízení služební kynologie u HZS ČR, tedy:

- povinnosti psovoda HZS ČR,
- výcvik služebního psa, ošetřování a jeho výživu,
- požadavky na odbornou přípravu a specializaci psovoda,
- kategorie praktického použití služebního psa,

- evidenci služebních psů,
- OOPP psovoda a materiálně technické zabezpečení služebního psa,
- povolání psovoda do služby. [5]

Druhý pokyn, vydaný generálním ředitelem HZS ČR a náměstkem ministerstva vnitra je ze dne 31. října 2003. Tímto pokynem (č. 48/2003) se stanoví kvalifikační požadavky na psovoda a psa, kteří jsou zařazeni k nasazení při záchranných pracích, za účelem garance odborné, fyzické a zdravotní připravenosti. Pokyn je platný při zásazích ve zřícených budovách, při pátrání po pohřešovaných osobách – čili k plošnému vyhledávání, a při pátrání po zavalených a zasypaných osobách v sutinách. Využit se dá také na mezinárodní úrovni při záchranných operacích. Pokyn dále stanoví:

- kvalifikační požadavky na psovoda,
- kvalifikační požadavky na psa,
- zkušební komisi,
- organizační provedení atestačních zkoušek,
- kynologický atest,
- zapojování psovodů do mezinárodních záchranných operací,
- podmínky pro zařazení do Seznamu pro mezinárodní záchranné operace. [6]

Dne 5.3. 2009 byla schválena žádost o schválení Řádu ochrany zvířat při veřejném vystoupení psů, při hodnocení výkonu záchranných psů, organizovaném MV GŘ HZS ČR v souladu s ustanovením § 20 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání a vyhláškou č. 5/2009 Sb., o ochraně zvířat při veřejném vystoupení a chovu. [7] [8]

Zákon č. 273/2008 o Polici České republiky vymezuje povinnosti Policie ČR (dále jen PČR), jakožto základní složky IZS, dle § 20, podílet se na přípravě na mimořádné události a účastnit se záchranných a likvidačních prací. Úkoly PČR při pátrání po osobách a věcech dále specifikuje § 68 zákona o policii České republiky, který hovoří o pátrání po osobách a věcech, kdy je za cíl kladeno zjistit, kde se tyto osoby nebo věci nachází a identifikovat osoby, mrtvoly, části lidského těla anebo kosterní nález neznámé totožnosti. Pro řešení naší problematiky se zaměříme na pátrání po osobách, které jsou pohřešované. Podle odst. d, tohoto zákona, se jimi rozumí fyzická osoba, o níž se lze důvodně domnívat, že je ohrožen její život nebo zdraví, místo jejího pobytu není známo a policií po ní bylo vyhlášeno pátrání. [9]

K zajištění jednotného výkonu pátrání po osobách a věcech je stanoven Závazný pokyn policejního prezidenta ze dne 27. února 2009 o pátrání. V rámci pátrání po pohřešovaných osobách, tento pokyn stanovuje:

- vymezení pojmů,
- informační systémy pro účely pátrání (systém PATROS, e-ASF, Schengenský informační systém),
- subjekty pátrání,
- úkoly základního organizačního článku, územního odboru služby, krajského ředitelství, útvaru služby s celostátní působností, úřadů, operačních středisek,
- formy a prostředky pátrání, pátrací pomůcky,
- zahájení a vyhlášení pátrání po hledané osobě, popřípadě připojení k pátrání, mimořádné pátrací opatření,
- zveřejňování pátrání v hromadných sdělovacích prostředcích aj. [10]

Článek 22 pokynu o pátrání se zabývá povinnostmi PČR při pátrání po pohřešované osobě ve sledu událostí: útvar policie, který přijme oznámení o pohřešované osobě, neprodleně zahájí pátrání, zpracuje záznam o provedených úkonech a opatřeních a dokumenty předá příslušnému územnímu odboru služby, který vyhláší pátrání po pohřešované osobě. [10]

Při pátrání po pohřešovaných osobách se využívá čichových schopností služebních psů, jejichž činnost je upravena Závazným pokynem policejního prezidenta ze dne 17. června 2009, o činnosti služební kynologie a hipologie. [11]

Zásady přezkušování, hodnocení a zařazování psů do kategorií vymezuje Zkušební řád Policie České republiky pro přezkušování služebních psů v Policii ČR.

Atesty Ministerstva vnitra České republiky, jakožto vrcholné zkoušky záchranné kynologie, jsou přístupné všem organizacím a členům, které jsou zainteresované ve výcviku záchranných psů se zaměřením na praktické využití těchto psů. [12]

Mezi další tuzemské a mezinárodní zkušební řady, podle kterých se cvičí a přezkušují záchranní psi, řadíme:

Národní zkušební řád SZBK ČR

Národní zkušební řád záchranných psů ČR je složen ze souboru zkoušek napříč všemi směry záchranných psů: pátrání po zavalených a zasypaných osobách v sutinách, v přírodním terénu,

v lavinových polích, na vodních plochách a na stopách. Každá zkouška je označena zkratkou názvu a číslem, které uvádí stupeň dané zkoušky. [12]

Zkušební řád Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska se zaměřuje na praktické využití záchranných psů a je otevřený všem psovodům bez omezení. [12]

Mezinárodní zkušební řád IRO: IPO-R

Řád IPO – R je oficiálním předpisem kynologů z celého světa, kteří jsou sdruženi v mezinárodní organizaci IRO. Podobně jako Národní zkušební řád SZBK ČR obsahuje výcvik ve všech směrech záchranné činnosti, ovšem ve sportovnějším duchu (z hlediska provádění daných zkoušek). [12]

1.3 Historie záchranné kynologie

U zrodu záchranné kynologie stáli, možná překvapivě, Češi. Konkrétně pak český emigrant Rudolf Toman, který se stal šéfem prvního organizovaného výcviku záchranných psů: mezinárodní brigády v Holandsku, vytvořené v roce 1961. Tato brigáda záchranných psů okamžitě zareagovala na zemětřesení, které v roce 1965 zasáhlo chilské El Cobre. Nejznámějším psem, který zde zasahoval, byl Doro, přezdíváný Detektor, který dokázal vyhledat 78 obětí, a to do hloubky až 8 metrů. Stejně jako pes Roy Ronald, který v Peru v roce 1963 vyhledal po zemětřesení v troskách domu 156 osob, byl i Doro vycvičen pomocí vlastních metod výše zmiňovaného Rudolfa Tomana.

První impuls pro vznik záchranné kynologie na našem území můžeme zařadit do května roku 1920, kdy byla založena škola pro výcvik vojenských a sanitních psů v Kostelci nad Orlicí. Po složení odborné zkoušky mohli četníci brát s sebou psa do služby. Poté, co vypukla druhá světová válka, se psi začali využívat hlavně k vyhledávání min a osob zavalených sutinami. Snahu o vytvoření tuzemské záchranné brigády podpořily až výše zmiňované události v Chile. Oficiální brigádu se podařilo vytvořit v Příbrami v roce 1968 jako 1. československou brigádu záchranných psů a zanikla o rok později, završením praktických zkoušek psů v Amsterdamu, kde byla jen administrativně vyhodnocena a oficiálně ukončena. Rok 1972 přináší vznik oficiální 2. záchranné brigády v Českém Krumlově, podle které se postupně začala utvářet ucelená představa o záchranné kynologii na našem území.

Od té doby prošel výcvik psů různými organizacemi a měnily se také instituce, které jej zastřešovaly. Například Svaz chovatelů drobného zvířectva, Československý červený kříž,

nebo Svaz pro spolupráci s armádou (Svazarm), do jehož zkušebního řádu byly v roce 1977 poprvé začleněny zkoušky záchranného výcviku.

Na základě založení Svazu záchranných brigád kynologů České republiky (dále jen SZBK ČR) v roce 1989 vznikaly jednotlivé regionální záchranné brigády a jiné organizace zabývající se na vysoké úrovni tímto odvětvím kynologie, jakož i rozvojem mezinárodní spolupráce.

SZBK ČR se také stal jedním ze zakládajících členů mezinárodní kynologické organizace IRO. [13]

2 PŮSOBENÍ ZÁCHRANÁŘSKÉ KYNOLOGIE V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA

Ochrana obyvatelstva je založena na principu odpovědnosti státu za ochranu jeho obyvatel. Orgánem státu je Ministerstvo vnitra České republiky a Hasičský záchranný sbor ČR, přičemž na úrovni krajů to jsou hasičské záchranné sbory jednotlivých krajů. Jak jsem uvedla výše, primární úlohu v oblasti ochrany obyvatel státu plní integrovaný záchranný systém, který musí být připraven na jakoukoliv mimořádnou událost. Při takových událostech se pak může využít čichových schopností psa, protože tam, kde selže technika a člověk, nastupuje pes.

Záchranné psy v České republice sdružuje v rámci integrovaného záchranného systému zejména Hasičský záchranný sbor České republiky, dle zákona č. 320/2015 Sb. o HZS a Policie České republiky, dle zákona č. 273/2008 o PČR. Mezi další organizace můžeme zařadit například:

- Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska,
- Svaz záchranných brigád kynologů České republiky,
- Městskou policii v Praze, Ostravě a ve Frýdku-Místku,
- Horskou službu. [14]

2.1 Policie České republiky

Největší počet psovodů a psů, kteří jsou k dispozici, vlastní Policie České republiky. Stejně tak disponuje vlastní chovatelskou stanicí a výcvikovými středisky.

Do výkonu služby je v současné době zařazeno 413 hlídkových, výjezdových a strážních psů, kteří absolvovali všestranný výcvik (pachové práce, poslušnost, obranné práce). Dále pak PČR vlastní 278 psů specialistů, kteří se u krajských ředitelství policie zabývají detekcí omamných a psychotropních látek, výbušnin, zbraní nebo například detekcí lidských ostatků. Kynologická evidence služebních psů se provádí pomocí programu KIS (kynologický informační systém), který slouží k zabezpečení přehledu o stavu, vycvičenosti a dislokaci psů. [15]

Jak bylo uvedeno výše, policie disponuje vlastní chovnou stanicí, a to na Domažlicku. V současné době je zde umístěno 18 chovných fen. Pokyn policejního prezidenta ze dne 17. června 2009 hovoří o chovných psech jako o služebním psovi nebo feně, kteří splňují

podmínky chovnosti podle platných chovatelských řádů chovatelských klubů Českomoravské kynologické unie. Aby se zaručila kvalita chovu, jsou z těchto štěňat přísnou selekcí vybírány další vhodné feny. Stanice odchová ročně okolo stovky štěňat a každé nese jméno „od Policie České republiky“. Článek 22 pokynu o služební kynologii uvádí, že služební psi se nemusí doplňovat pouze z vlastního chovu, ale i výkupem z civilního sektoru, darováním, převzetím štěňat od civilních chovatelů za krytí nebo na základě smlouvy o výpůjčce. [11]

Nedílnou součástí služební kynologie jsou samozřejmě výcviková střediska PČR, například v Býchorech, které nedávno slavilo 65 let od svého založení, nebo Dobroticích. To, že je pes z kvalitního chovu, je první, ne však jedinou dispozicí k tomu, aby z něj byl služební pes a zvládl všechny úkoly. Psi se svými psovody prochází výcvikovými kurzy o délce trvání 14 až 20 týdnů, kde dochází k odborné teoretické přípravě policisty pro výkon psovoda. Praktický výcvik se provádí buď individuálně, nebo společně, přičemž časová dotace stanovená pro výcvik pátracího psa činí nejméně 12 hodin týdně (Článek 22 pokynu o služební kynologii). Provádí se také různá taktická cvičení. Například v říjnu 2017 proběhlo přeshraniční pátrání po pohřešovaných osobách v rámci součinnostního cvičení pořádkové jednotky Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje a policejních sil Spolkové republiky Německo. Cílem cvičení bylo primárně zkoordinovat společný postup všech zúčastněných složek české a německé policie a procvičení česko-německého řídicího štábu. Také se mohla v praxi prověřit účinnost mezinárodní smlouvy č. 48/2016 o policejní spolupráci ze dne 16. října 2016 mezi ČR a SRN, konkrétně článek 11, který upravuje provádění přeshraničních pátracích akcí. [15] [16]

Právě množství psů na celém území České republiky, společně s okamžitou dostupností je důvodem k tomu, že jsou psi se svými psovody nejčastěji nasazováni při pátrání po osobách v plošném terénu.

Záchranářskou kynologií v plošném i sutinovém měřítku se také zabývají psovodi městské policie v Praze a Ostravě. [14]

2.2 Hasičský záchranný sbor České republiky

HZS ČR se orientuje na vyhledávání osob v sutinách, které přímo souvisí s činností jednotek požární ochrany. Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 zmiňuje v rámci zdokonalování připravenosti integrovaného záchranného systému nově vytvořenou kynologickou službu HZS ČR, která je v gesci MV – generálního ředitelství HZS

ČR. Generální ředitelství hasičského záchranného sboru zřizuje a organizačně zajišťuje atestační zkoušky, díky kterým může být psovod se svým psem řazen mezi kynologické skupiny, provádí odbornou přípravu držitelů kynologických atestů MV a vydává odborné publikace zaměřené na tuto problematiku.

Atestování psovodi se také mohou účastnit různých školení a instruktážních metodických zaměstnání, které výrazně zvyšují kvalitu jejich odvedené práce a prohlubují součinnost mezi dalšími složkami IZS.

Ke dni 11.10. 2017 disponuje Záchranný útvar HZS dvěma psy, kteří mají splněné atesty MV ČR. Atestovaný pro vyhledávání zavalených a zasypaných osob v sutinách je Německý ovčák Rendy z Danaru. V této kategorii se také umístil na 1. místě na Mistrovství České republiky záchranných psů, psovodů složek IZS v roce 2014. se svým psovodem nprap. Nedojedlým. Je také zařazen do USAR odřadu pro mezinárodní záchranné operace. Na plošné vyhledávání je atestovaný německý ovčák Army, který se umístil na třetím a prvním místě v kategorii plochy v letech 2010 a 2015. Psovodem je pprap. Willaschek. [17] [18]

2.3 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Prvním sborem dobrovolných hasičů, kteří začali využívat čichových schopností psa, byl SDH Hejnice, který má za sebou více než 170 praktických nasazení, a to nejen na území ČR. Za zmínku stojí například zahraniční pátrání po pohřešovaném českém turistovi v ukrajinském Dragobratu, které probíhalo od 8. do 10. března 2015. V současné době fungují psi záchranaři v rámci SDH po celé republice:

- Psovodi JSDHO a SDH Hejnice (velitel: Ms. František Schejbal st.),
- Psovodi SDH Horní Bříza (velitel: Michala Blumová),
- Psovodi SDH Horní Sloupenice (velitel: Jaroslav Horyna st.),
- Psovodi SDH Lhota (velitel: Martin Patera),
- Psovodi SDH Liteň (velitel: Martin Brandner),
- Psovodi SDH Petrov nad Desnou (velitel: Lenka Vaníčková),
- Psovodi SDH Rynholec (velitel: Mgr. Jan Russe),
- Psovodi SDH Zbůch (velitel: Pavel Sudzina),
- Psovodi SDH Zvole (velitel: Lucia Čeňková),
- Psovodi SDH Želiv 2 (velitel: Květa Kasalová).

Tato problematika je u dobrovolných hasičů řešena metodickým pokynem č. 5, který vydalo Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (dále jen SH ČMS). Pokyn definuje družstvo psovodů jako základní organizační jednotku psovodů SH ČMS, která je u konkrétního SDH založena, pokud je zájem minimálně třech členů ze strany SDH. [19]

2.4 Občanské záchranářské kynologické organizace

SZBK Česká republika

SZBK ČR se zaměřuje na výcvik psů v pěti směrech. Konkrétně na vyhledávání v sutinách, pátrání po osobách v terénu, hledání osob po stopě, práce v lavinách a ve vodě. Ze psů, kteří mají nejlepší předpoklady, a jsou nejlépe vycvičení, se sestavuje Pohotovostní jednotka SZBK, které je vytvořena u ministerstva vnitra a pravidelně aktualizována. Tato jednotka je vázána povinností kdykoliv vyrazit k zásahu, a to nejen v rámci České republiky, přičemž žádný ze členů této brigády není za svou činnost placen.

Specifické a nejmladší odvětví, kterým se SZBK zabývá, je vyhledávání uhynulých osob pod vodní hladinou. Metodika spočívá v tom, že na přídi člunu leží vedle psovoda pes, který čicháním po vodní hladině lokalizuje místo nálezu.

Tento svaz je tvořen soustavou záchranných brigád pro jednotlivé kraje České republiky, přičemž každou brigádu tvoří zhruba 40 členů:

- Záchraná brigáda kynologů Praha,
- Záchraná brigáda kynologů – Středočeský kraj,
- Jihočeská záchraná brigáda kynologů,
- Záchraná brigáda kynologů Plzeňského kraje,
- Záchraná brigáda kynologů Karlovarského kraje,
- Záchraná brigáda kynologů Ústeckého kraje,
- Záchraná brigáda kynologů Libereckého kraje,
- Záchraná brigáda kynologů Královehradeckého kraje,
- Záchraná brigáda kynologů Pardubického kraje,
- Záchraná brigáda kynologů Vysočina,
- Záchraná brigáda kynologů Jihomoravského kraje,
- Záchraná brigáda kynologů Olomouckého kraje,
- Záchraná brigáda kynologů Moravskoslezského kraje,
- Záchraná brigáda kynologů Zlínského kraje. [20]

Sirius – Search and Rescue dogs

Organizace Sirius je sdružení dobrovolníků z celé České republiky, kteří se věnují výcviku záchranných psů. Členové, kteří jsou držitelé atestu MV ČR nebo Mezinárodní organizace IRO, jsou pak prostřednictvím IZS povoláváni k záchranným pracím, které vyžadují pátrání po pohřešovaných nebo zavalených osobách. [21]

Držitelé kynologického atestu v rámci organizace Sirius nalezneme v tabulce 1.

Tabulka 1: Sirius [21, vlastní zpracování]

Psovod	Pes	Atest
Adam Vasilov	Belgický ovčák Malinos Damon	Plochy
Jiří Dvořák	FRET Kaira	Plochy
Hana Hlušíková	Belgický ovčák Malinos Ally	Plochy
Pavla Foltýnová	SayMe FRET	Plochy
Nad'a Kramolišová	Belgický ovčák Malinos Nicky	Sutiny Plochy
Veronika Smějová	Belgický občák Malinos Jolly	Sutiny

Kynologická záchranná jednotka České republiky

Spolek, který se zabývá výcvikem a praktickým nasazením záchranných psů je od roku 2005 zaregistrovaný na MV ČR a působí jako samostatný právní subjekt. Protože je také členem Mezinárodní záchranné kynologické organizace IRO, může se podílet na mezinárodních misích.

Na území České republiky spolupracuje jako složka IZS s Hasičským záchranným sborem Jihomoravského kraje, Policií ČR a Českým červeným křížem. V tabulce č. 2 jsou uvedeni držitelé kynologického atestu pracující pod záštitou Kynologické záchranné jednotky ČR. [22]

Tabulka 2: KZJ ČR [22, vlastní zpracování]

Psovod	Pes	Atest
Petra Gabrišová	Německý ovčák Extra Denbrix	Plochy
Aleš Krč	Hovawart Doris Aldeon	Plochy
Radmila Volná	Knírač velký černý Francis ze Slunečné verandy	Plochy

Urban Search and Rescue odřad (USAR)

USAR je vyhledávací a záchranný odřad, který je nasazován do obydlených oblastí zejména po zemětřesení nebo při zřícení budov na území České republiky. Je jedním z odřadů MV – generálního ředitelství HZS ČR. USAR se dělí na Těžký odřad a Střední odřad. Příklad struktury Středního odřadu vyhledávacího a záchranného družstva 1 je uveden níže. Odřad se skládá z 36 osob (6 kynologů, lékař, 2 týlové technici, IT technik, velitel odřadu, zástupce velitele odřadu, 2 styční důstojníci, velitel čety, dvě družstva hasičů – záchranářů ve složení 1+9, statik). [23]

IRO – Internationale Rescue dog Organisation

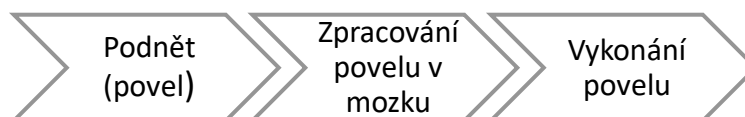
IRO je finančně nezisková mezinárodní kynologická záchranářská organizace, která sdružuje 116 organizací ze 42 zemí po celém světě. Organizace koordinuje zapojení záchranářských psů do mimořádných událostí velkého rozsahu, které vyžadují pomoc záchranných psů ze zahraničí, například při zemětřesení na Sumatře v roce 2009. K ověření výkonnosti záchranného psa a jeho psovoda slouží zkušební řád IPO-R, který se profiluje, stejně jako český národní zkušební řád, v pěti směrech: sutiny, plochy, vodní práce, stopy, lavinové práce. [24]

3 ZAPOJENÍ KYNOLOGŮ DO INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

Následující kapitola se zaměří na začlenění kynologů, kteří se věnují záchranné kynologii, jakožto dobrovolné aktivitě, do integrovaného záchranného systému. Stěžejní pro dobrovolné kynology je získání kynologického atestu. Před tím, než se kynolog přihlásí na atestační zkoušky, musí být jeho pes perfektně připravený. Proto se první část kapitoly bude věnovat výcviku psů, dále pak základním faktorům, které mohou ovlivňovat výcvik a práci se psem. Protože se praktická část práce zaměřuje pouze na sutinové vyhledávání, výcvik záchranných psů v této kapitole bude taktéž zkonkretizován pouze na sutinový. Poslední část kapitoly bude věnovaná kynologickému atestu.

3.1 Výcvik záchranných psů pro práci v sutinách

Výcvik psa, ať už záchranného, nebo jakéhokoliv jiného, není vlastně o ničem jiném než o pochopení toho, jak funguje reflexní oblouk. Každý ví, že vše, co děláme, řídí naše nervová soustava a u psů tomu není jinak. Psovod působí na nervovou soustavu psa a tím řídí jeho činnost. Pes na to odpovídá a jedná na základě reflexů, tedy reflexivně. Základem reflexu, automatické odpovědi organismu na podráždění receptorů, je výše zmíněný reflexní oblouk. Zjednodušeně by se dalo říct, že reflexní oblouk je vlastně doba, než pes pochopí, co po něm chceme. Tato prodleva je u každého psa jiná, u pracovních plemen to může být 0,5 sekundy, u velkých plemen jako například doga to mohou být až 3 vteřiny, příslušnost k danému plemenu tedy hraje velkou roli. Jedná se o následující proces: pes zaznamená sluchem, pokud psovod pracuje pomocí posunků tak i zrakem, konkrétní povel, předá ho do centrální nervové soustavy, kde proběhne jeho zpracování a dále mozek pošle tento signál příslušnému centru – například u povelu "sedni" pohybovému centru. [25]

Obrázek 1: Schéma reflexního oblouku [zdroj: vlastní]

Základním jednáním zvířat jsou jejich vrozené reakce, nepodmíněné reflexy, které získávají mechanismem dědičnosti. Zvíře, stejně jako člověk, se nemusí nepodmíněným reflexům učit, protože se s nimi narodí. Jedná se například o pohybovací, trávící, orientační nebo obranný reflex. Na rozdíl od nepodmíněného reflexu, ten podmíněný vzniká až v průběhu života na základě určitých zkušeností. K vycvičení psa nám tedy stačí znát a dodržovat základní podmínky pro vytvoření podmíněného reflexu společně se znalostí fyziologických mechanismů, což jsou podněty využívané při výcviku a podílejí se na jeho vytváření. Tento fakt můžeme potvrdit například na základě pokusů ruského fyziologa I. P. Pavlova, který vytvořil teorii k podmíněným reflexům na základě krmení svých psů, kterému vždy předcházel určitý signál. Psi si poté signál s potravou spojili a začali po zaznění signálu automaticky slinit. Z této teorie vyplývá, že po dostatečném počtu opakování, kdy událost A vždy vede k události B, dojde k podvědomému vytvoření pravidla, na základě něhož jedinec očekává, že po události A bude logicky vždy následovat událost B a zároveň se v případě události A začne na událost B připravovat.

Mezi základní nepodmíněné reflexy můžeme zařadit například mechanické nebo chuťově dráždivé, základním podmíněným reflexem je samotný povel nebo posunek.

Mechanický reflex je založen na určitém fyzickém zákroku psovoda, jakožto mechanickém podnětu, například trhnutí vodítkem nebo tlak ruky. Výhodou této metody je, že pes cvik provede prakticky okamžitě, časté používání metody ale může vést k narušení vztahu mezi psem a psovodem, u bázlivějších psů může dojít ke strachu z psovoda, agresivnější jedinci mohou mít sklony k napadání. [25]

U záchranářské kynologie se prakticky výhradně používá chuťově dráždivá metoda, tzv. pozitivní motivace, jejíž podstata spočívá v odměňování psa, ať už pamlskem nebo hračkou, při správném provedení cviku.

Obrázek 2: Odměnění psa hrou [zdroj: vlastní]

Důležitá je také správná intonace, která má za cíl psa povzbudit buď při, nebo po správném provedení cviku. Zároveň musíme být schopni přerušit nežádoucí činnost psa například povel „ne“. S intonací souvisí i fakt, že rozkazy musí být vyslovované jasně, zřetelně a nesmí se v průběhu výcviku zaměňovat. Asi nejčastějším příkladem je povel „ke mně“ a „pocem“.

V grafu č. 1, uvedeném níže, jsou znázorněny preference jednotlivých odměn psa při jeho výcviku. Dotazovaní kynologové potvrdili, že nejčastější formou odměny je kombinace pamlsků a hračky. Jeden dotazovaný uvedl, že odměňuje psa podle toho, co sám pes chce, což můžeme zobecnit tak, že odměny je vhodné kombinovat dle situace a rozpoložení psa, který pak přesně nikdy neví, jakou odměnu dostane a výcvik je pro něj zajímavější.

Graf 1: Preference pro odměňování psa při použití pozitivní motivace [zdroj: vlastní]

Mezi nejčastější chyby, které se obecně vyskytují, při práci s pozitivní motivací můžeme zařadit:

- pes není dostatečně motivovaný – nevhodné zvolení odměn,
- špatná intonace hlasu,
- odměna přichází ve špatný okamžik.

Nevýhody využívání pamlsků jako formy odměny při výcviku záchranných psů:

- pokud nemá figurant pamlsky v zavřené krabičce, může se stát, že se pes bude při hledání více soustředit na pach pamlsků než pach figuranta,
- pes je časem přesycený – nepodmíněný pokrmový reflex není v dostatečné dráždivosti.

Nevýhody využívání hraček jako formy odměny při výcviku záchranných psů:

- například míček má svůj specifický pach, takže může dojít k nežádoucí spojitosti mezi míčkem a figurantem,
- nutný dobrý odhad do jaké míry se o hračku, pro psa kořist, tahat a kdy ji pustit a jen ho chválit.

Nevýhody využívání hry jako formy odměny při výcviku záchranných psů:

- nelze použít na jakéhokoliv psa, protože daný pes musí lidi bezmezně milovat, aby pro něj byla tato forma odměny opravdu motivující. [12]

3.1.1 Základní ovladatelnost psa

Základní ovladatelnost by měla být samozřejmostí pro každého psa, i toho, co nám leží doma na gauči. U záchranných psů to platí dvojnásob, pes se musí umět při nasazení chovat, aby nedošlo k jeho zranění nebo ke komplikaci zásahu. Mezi základní ovladatelnost řadíme níže uvedené cviky.

Přivolání psa k psovodovi – pes musí okamžitě na povel přiběhnout, a to rychle a přímo k psovodovi. Přivolání je možné vyžadovat jak v klidu – pes usedá těsně před psovoda, tak za pohybu, kdy se pes řadí k levé noze psovoda a pokračuje dál v plynulém rytmu.

Obrázek 3: Přivolání psa [zdroj: vlastní]

Ovladatelnost psa u nohy psovoda – pes musí být schopný za klusu i běžné chůze zvládnout obraty vlevo, vpravo bok a čelem vzad.

Obrázek 4: Chůze u nohy [zdroj: vlastní]

Odložení psa na místě – pes musí na základě posunkového a slovního povelu setrvat v odložení, dokud nedostane další povel.

Obrázek 5: Odložení psa [zdroj: vlastní]

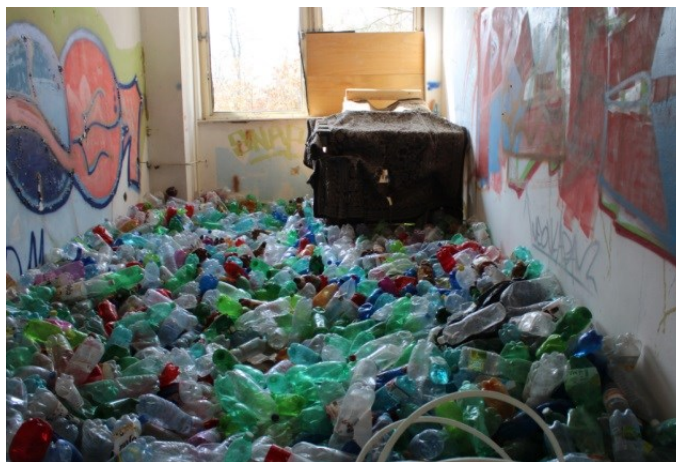
Vyslání psa vpřed do určitých směrů – pes čeká na povel vpřed a následně je vyslán do určitého směru.

Obrázek 6: Vyslání psa vpřed [zdroj: vlastní]

Překonávání různorodých překážek - od psa se očekává, že nebude mít problém pohybovat se i v prostorech a na površích, které mu nejsou úplně příjemné. Můžeme sem zařadit překonávání překážek skokem, šplhem nebo například žebříky a různé lávky.

Sutinami se rozumí pohyb psa po cihlách, pleších, mezi dráty nebo například trámy. S nácvikem se začíná už od útlého věku psa, aby získal jistotu. Zároveň ale musí být opatrný a nesplašený, aby nespadol například do jímky, studny nebo v rámci adrenalinu neproskočil například skleněným oknem. Příklad nácviku pohybu po povrchu je znázorněn na obrázku č. 8 pomocí jedné z místností ve výcvikovém areálu v Břeclavi.

Obrázek 7: Trenažér Břeclav [zdroj: vlastní]

Socializace psa

Přesto že existují psi, kteří jsou v každém prostředí jako doma a nevadí jim ostatní lidé ani psi nebo zvířata, většinu z nich je nutné, hlavně v případě psů záchranářských, postupně seznamovat s okolím, zvykat na kontakt s lidmi a přivykat je na rušné prostředí každodenního života. Při socializaci nám nejvíce pomáhá napodobovací metoda výcviku, kdy štěňata „odkouvávají“ chování od starších psů. Metoda funguje například u nácviku překonávání překážek nebo plavání.

Obrázek 8: Socializace [zdroj: vlastní]

3.1.2 Výcvik pro práci v sutinách

Poté, co pes zvládá základní ovladatelnost, můžeme přejít na výcvik určený k sutinovému vyhledávání.

Označení osoby

V České republice se nejčastěji používá jako druh označení osoby při nálezů štěkání přímo u nalezené osoby. To znamená, že pes zůstává u nalezené osoby a štěkáním přivolá psovoda. Ten ví, že pes osobu našel, i když je mimo zorné pole.

Nejprve se pes musí naučit štěkat. Psovod si vezme do ruky krabičku s pamlsky nebo hračku, ukáže ji psovi a následně ji schová. Protože se pes bude hračky dožadovat, začne štěkat. Následuje odměna. Pokud pes pochopí tento princip, krabička nebo hračka se předá figurantovi a ten provádí stejný nácvik. Následně figurant s odměnou odbíhá, čili se začnou trénovat tzv. „odbíhačky“. Pes se vypustí, doběhne k figurantovi a trénuje se délka štěkání, pes ovšem nesmí na figuranta skákat, ani ho nijak jinak obtěžovat. Tento cvik se trénuje v různých polohách, leže, sedě, dřepu a podobně. [12]

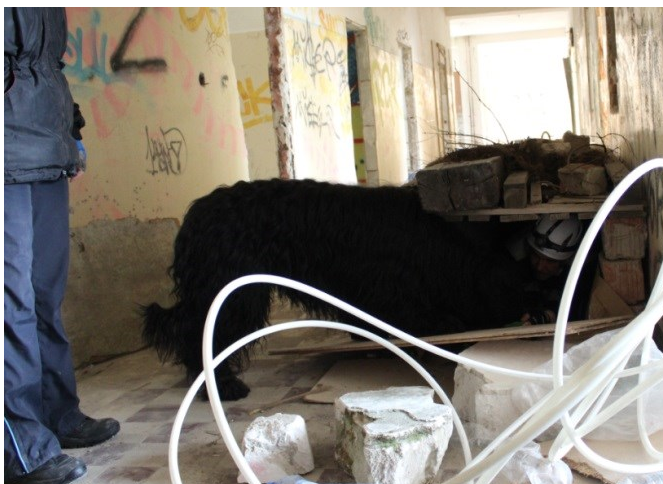
Obrázek 9: Vyštěkávání osoby napřímo [zdroj: vlastní]

Povel „hledej“ – nácvik vyhledávání osob

Dalším krokem výcviku je nácvik samotného vyhledávání osob. V této fázi figurant odbíhá tam, kde ho pes už nevidí. U objektových výcvikových trenažérů například do nějakého výklenku nebo za otevřené dveře, na pravé sutině si může například sednout na panel. Poté,

co se figurant ukryje, je pes vyslán povelom „hledej“ určitým směrem. Psovod postupuje za psem a sám se učí svého psa „číst“ - správně vyhodnocovat jeho reakce. Pes musí figuranta vždy nalézt sám, psovod může pouze upravit průběh vyhledávání tím, že se psem systematicky projde celý objekt a sám ho tak nenápadně k osobě navede.

Nejprve dostává pes odměnu po krátkém značení, tato prodleva se prodlužuje v závislosti na tom, jak pes výcvik zvládá a s jakou jistotou pracuje. [12]

Obrázek 10: Odměnění psa z úkrytu [zdroj: vlastní]

Stejně jako prodleva štěkání, mění se postupně i náročnost úkrytů. Začíná se na jednoduchých, v úrovni terénu, mění se i velikost prozkoumávané plochy.

Obrázek 11: Spodní úkryt – sutina [zdroj: vlastní]

Následují spodní a výškové úkryty. Takové typy úkrytů jsou pro psa obzvlášť složité, pes musí správně vyhodnotit, odkud pach vychází.

Obrázek 12: Výškový úkryt [zdroj: vlastní]

Na obrázku č. 13 je zachycené označení osoby, která byla ukryta v komínu ve spodním patře budovy. Jednalo se o pro psy náročný úkryt, protože se pachy kumulovaly v horní části úkrytu, ale osoba nebyla vidět.

Obrázek 13: Spodní úkryt – komín [zdroj: vlastní]

Vyhledávání je pro psa náročné, musí se po celou dobu plně soustředit, vyhodnocovat a upřesňovat pachy. Proto by zvyšování náročnosti vyhledávání mělo být vždy postupné, pes musí při hledání získávat sebejistotu úspěšnými nálezy.

3.1.3 Faktory ovlivňující práci se psy

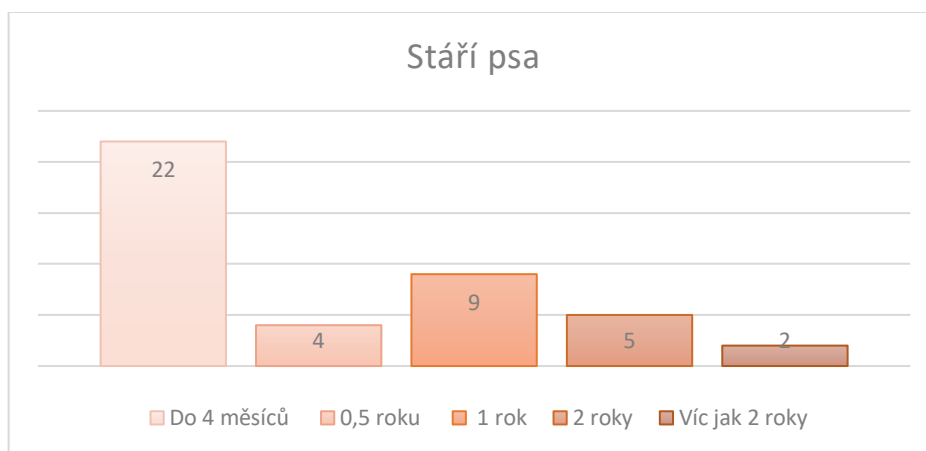
Mezi základní faktory, které hrají roli při výběru vhodného plemene pro záchranářský výcvik, řadíme:

- zdravotní stránku plemene,
- typ vyšší nervové činnosti:
 - melancholik:
 - u psů melancholiků je slabý proces podráždění, s nízkou hranicí výkonnosti nervových buněk, silné podněty u nich vyvolávají stres,
 - typ slabý, nevhodný pro výcvik.
 - flegmatik:
 - Tito psi mají silné procesy podráždění, ale i útlumu, s pomalou pohyblivostí – jsou to pomalí psi se sklony k těžkopádnosti. Cviky na výdrž – například odložení na místě jim jdou skvěle, cviky spojené s diferenciací se s nimi cvičí hůř, po ukončení je však cvik precizní,
 - silný, vyrovnaný a pomalý typ, vhodný například pro výkon hlídkové služby.
 - choleric:
 - cholericci jsou psi se silným procesem podráždění a slabým procesem útlumu, pohybují se hbitě a neúnavně,
 - typ silný, nevyrovnaný, pohyblivý a dráždivý.
 - sangvinik:
 - psi sangvinici mají silné procesy podráždění i útlumu, které jsou v rovnováze, z podráždění do útlumu přechází velice snadno,
 - podmíněné reflexy se vypracovávají poměrně snadno a rychle,
 - nejvhodnější typ psa pro výcvik.
- fyzické předpoklady plemene,
- konstituční typ plemene – jemná, suchá, hrubá, pevná, tvrdá,
- etologie psa – pro jakou práci bylo dané plemeno původně vyšlechtěno. [25]

Stáří psa

Při výběru psa má psovod několik možností. Buď si může ve vhodné chovné stanici – podle volby plemene, rodičů, starších odchovů a povahových testů, vybrat štěně, u kterého ale nikdy není zaručené, že bude štěně v budoucnu vhodné k výcviku záchranného psa. Psovod si také může vybrat psa staršího, například z útulku, kdy během prvních pár dnů doma zjistíme pomocí cviků, zda je pes vhodný. Při výchově ale platí, že jednodušší je cvičit mladého jedince, nejlépe začít formou hry už od malého štěněte. Měli bychom mít také na paměti, že pokud máme ambice dosáhnout se svým záchranným psem nějakého pracovního postupu, 2-4 roky nám zabere výcvik, přičemž na vrcholové úrovni pes nemůže být donekonečna. U starších psů je také možné, že mají v sobě zakotvený nějaký zlovyk, který budeme těžko odbourávat.

Dotazovaní kynologové většinou odpovídali, že s výcvikem se svým psem začali do věku 4 měsíců psa. Jejich odpovědi jsou zaznamenány v grafu č. 2.

Graf 2: Stáří psa při začátku výcviku [zdroj: vlastní]

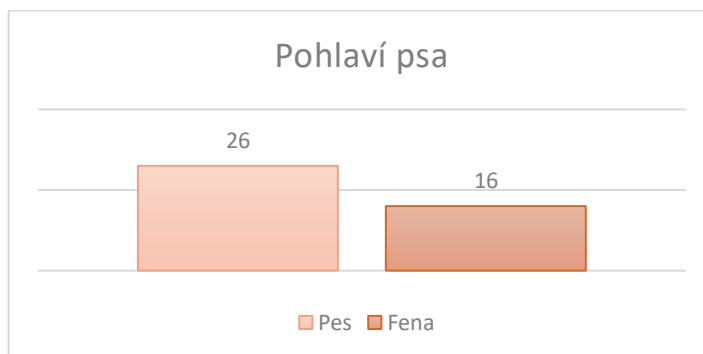
Pohlaví psa

Psi jsou pro specializovanou práci využíváni častěji než feny, a to hlavně z důvodu hárání fen. Z toho důvodu se pracovní feny ve většině případů kastrují. Pozitiva a negativa jsou uvedena v tabulce č. 3.

Tabulka 3: Povahové vlastnosti na základě pohlaví [zdroj: vlastní]

Pes	Pozitiva	odolnější průbojnější vytrvalejší jednotlivé cviky si uchovává v paměti pevněji
	Negativa	vyšší pravděpodobnost agresivního chování vůči jiným psům reaguje na háravé feny tvrdohlavější
Fena	Pozitiva	přizpůsobivější klidnější nižší pravděpodobnost agresivního chování vůči jiným psům
	Negativa	2x do roka hárá (řešení: kastrace)

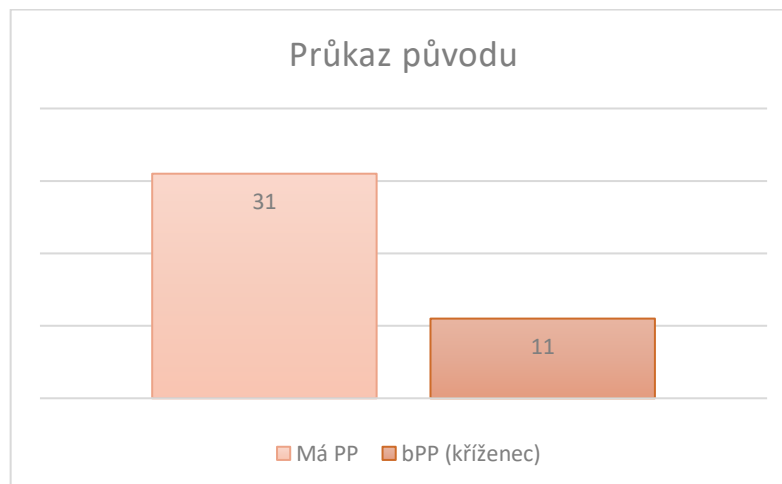
Fakt, že psi jsou při výběru pro specializovanou práci častější volbou, potvrzují i odpovědi respondentů znázorněny grafem č. 3.

Graf 3: Pohlaví psa dle respondentů [zdroj: vlastní]

Původ psa

To, zda má pes průkaz původu – je určitým plemenem, nebo se jedná o křížence, nehraje při výcviku roli. Z grafu č. 4 ale vyplývá, že dotazovaní kynologové preferují výběr určité rasy.

Graf 4: Průkaz původu [zdroj: vlastní]

V tabulce č. 4 jsou uvedeny priority výběru dotazovaných kynologů při pořizování psa určeného k záchrannému výcviku. Je zřejmé, že rozhodující je pro psovody povaha psa, konkrétně pak, aby byl pes zvědavý, nebojácný a měl kladný postoj k lidem.

Tabulka 4: Priorita při výběru psa [zdroj: vlastní]

Priorita výběru	Počet odpovědí
Povaha	20
Sympatie k danému plemenu	7
Fyzické předpoklady	6
Štěně vybrané z útulku	4
Zdravotní stránka plemene	3

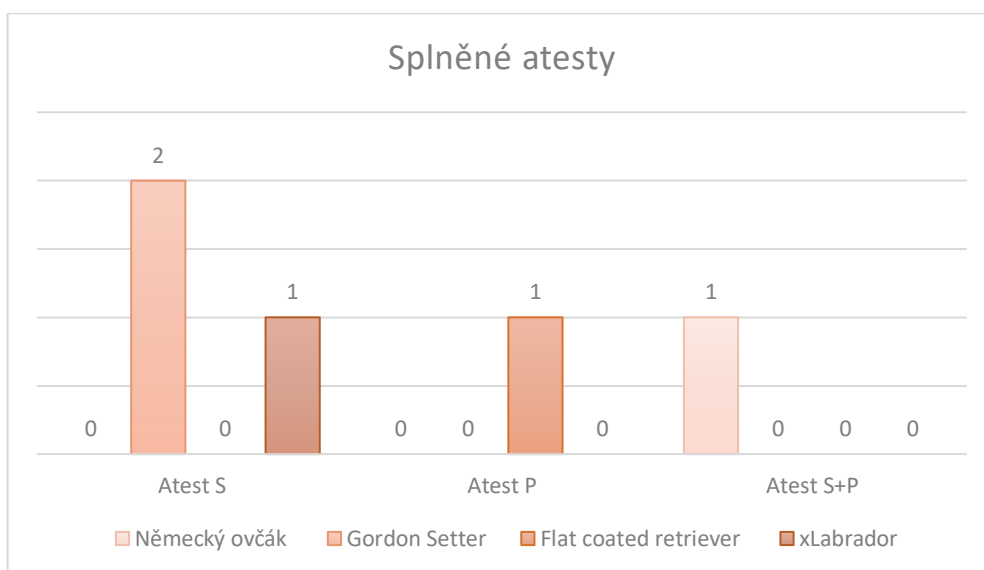
Z tabulky č. 5 vyplývá, že nejčtenější plemeno mezi dotazovanými kynology je Německý ovčák a Gordon Setter, mezi kříženci pak převážně kříženec Labradorského retrievera.

Tabulka 5: Preference původu psa [zdroj: vlastní]

Psi s průkazem původu		Kříženci	
Rasa	Počet	Xčeho	Počet
Australský ovčák	2	xAmerický stafordširský teriér	1
Anglický špringršpaněl	1	xAustralský ovčák	1
Belgický ovčák malinois	2	xBorder kolie	2
Bernský salašnický pes	2	xChesapeake bay retriever	1
Border kolie	1	xLabradorský retriever	4
Entlebuchský salašnický pes	1	xNěmecký ovčák	1
Flat coated retriever	2	xStafordširský bulteriér	1
Gordon Setter	4		
Hovawart	2		
Jack russle teriér	1		
Knírač velký	1		
Labradorský retriever	1		
Luisianský leopardí pes	1		
Německý boxer	1		
Německý ovčák	5		
Rhodéský ridgeback	1		
Šeltie	2		
Švýcarský salašnický pes	1		

Graf č. 5 pracuje s rasy psů z tabulky. Z uvedených ras má 5 psů splněné kynologické atesty. Z těchto psů má Německý ovčák atest na sutiny i plochy, dva psi rasy Gordon Setter mají

splněné atesty na sutinové vyhledávání a Flat coated retriever má povolení k plošnému vyhledávání. Kříženec Labradorského retrievera má splněné atesty na sutinové vyhledávání.

Graf 5: Splněné atesty dle rasy psa podle respondentů [zdroj: vlastní]

Další faktory ovlivňující práci se psy:

Psi, se kterými pracujeme, nás vnímají jako komplexní podnět – několika analyzátoři:

- čichem (pach),
- sluchem (práce s hlasem),
- zrakem (oblečení, mimika, pohyb a poloha těla). [25]

Pro zajímavost je níže uveden seznam psích plemen, který vytvořil a popsal ve své knize *The Intelligence of Dogs* psycholog Stanley Coren a řadí se dle jeho výzkumu k nejinteligentnějším rasám, co se týče pracovní inteligence.

1. Border kolie	6. Šeltie
2. Pudl	7. Labradorský retrívř
3. Německý ovčák	8. Papillon
4. Zlatý retrívř	9. Rotvajler
5. Dobrman	10. Australský honácký pes

Psi uvedení v žebříčku se dle Conera naučí jednotlivé cviky rychleji než za 5 opakování a uposlechnou v 95 %. Jak je ale již několikrát v práci uvedeno, nezáleží ani tak na plemenu psa, jako na konkrétním jedinci. [26]

3.2 Kynologický atest

Jestliže kynolog se svým psem prokazatelně dosahuje dobrých výsledků, může se pomocí své domovské organizace přihlásit na kynologické atesty, které pořádá Ministerstvo vnitra, generální ředitelství HZS ČR. Prokazatelně znamená, že absolvuje zkoušky, které se řídí jedním ze zkušebních řádů, které působí na území České republiky. Konkrétně to jsou následující zkušební řády:

- Zkušební řád SZBK,
- Mezinárodní zkušební řád IPO-R,
- Zkušební řád Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska,
- Testy Kynologické záchranné jednoty ČR.

Generální ředitelství HZS ČR umožňuje psovodům splnit kynologické atesty se dvěma specializacemi – sutiny a plochy. Držitelem se může stát psovod, který je starší 18 let a je odborně, fyzicky a zdravotně způsobilý. Co se týče dobrovolných psovodů, je nutné podrobit se zdravotní prohlídce, které se uvádí v rozsahu prohlídek členů SDH obcí. Prohlídku provádí na základě žádosti psovoda praktický lékař, u kterého je daný psovod registrován. Psovodi, kteří jsou ve služebním poměru u bezpečnostních a záchranných sborů, musí absolvovat vstupní a periodické zdravotní prohlídky, které zajišťují jejich zdravotní způsobilost. V rámci tuzemských záchranných prací je také nutné, aby kynolog absolvoval povinné očkování proti tetanu, které je vhodné rozšířit i o očkování proti žloutence typu A. Prokázání odborné a fyzické způsobilosti se provádí při samotné atestační zkoušce praktickým přezkoušením, teoretické znalosti se ověřují pomocí ústní či písemné zkoušky. Fyzická způsobilost psovoda je mimo jiné nutná pro zajištění první pomoci postižené osoby, popřípadě pro zajištění jejího transportu k dalšímu lékařskému ošetření. Psychická způsobilost se pro použití kynologických týmů na území České republiky podle platných předpisů neposuzuje, nicméně je nutné, aby měl psovod zvýšenou odolnost proti stresu. [6]

Stejně jako na psovoda, i na psa jsou kladené kvalifikační požadavky, které musí splňovat. Věkovou hranici tvoří stáří 12 měsíců, dále pak odborná a fyzická příprava a veterinární požadavky, které potvrzuje veterinární lékař vydáním potvrzení o veterinární prohlídce psa. Veterinární požadavky na psa tvoří: označení psa tetovaným číslem nebo implantovaným čipem, absolvované očkování proti vzteklině, psince a dalším nemocem, a to minimálně 3 týdny před atestační zkouškou. Pes by měl být také dvakrát ročně odčervěný. [6]

Specializace na plochy umožňuje držitelu kynologického atestu nasazení při pátrání po pohřešovaných osobách v plošném terénu. Organizační provedení tohoto pátrání je plně v kompetenci Policie České republiky, která rozhoduje o tom, zda bude nasazen atestovaný kynolog MV GŘ HZS ČR, nebo kynolog z řad policie se psem, který má absolvovaný všestranný výcvik. V současné době probíhají organizační změny, které směřují k převedení plošného atestu kompletně pod působnost Policie ČR.

Specializace na sutiny znamená, že držitel atestu může být nasazen při zásahu s charakterem vyhledávání ve zřícených budovách, tzn. pátrání po osobách ze závalů a sutin, které vznikají sesuvem stavebních hmot, konstrukcí, zeminy nebo jiných materiálů. Zával těla sypkými nebo kašovitémi materiály způsobí omezení dýchání a krevního oběhu oběti, což má za následek minimální šanci na přežití. Pokud dojde k závalu velkými částmi, díky kterým se vytvoří uvnitř závalu větší prostory v podobě dutin, je pravděpodobnost přežití o poznání větší, nicméně ve většině případů kynologové objeví mrtvé tělo.

Jestliže je kynolog u atestačních zkoušek úspěšný, je následně zapsán do evidence držitelů kynologických atestů, které spravuje MV – generální ředitelství HZS ČR, a to pro potřeby ústředně poplachového plánu IZS. Kynologický atest je možné také dočasně nebo trvale odebrat, či rozhodnou o nutnosti opakování zkoušky, a to v případě, že psodv se svým psem nad 60 kalendářních dnů omezil svoji působnost. [6] Současný seznam držitelů atestů k 1.11. 2017 nalezneme na webových stránkách HZS ČR.

Obrázek 14: Mapa pokrytí držitelů kynologických atestů S – sutiny a P – plochy [zdroj: vlastní zpracování]

Na obrázku č. 14 je znázorněno pokrytí atestovaných kynologů v rámci České republiky. Je patrné, že nejvíce atestovaných kynologů se pohybuje v Brně, dále na Ostravsku a v Praze.

Graf 6: Počet atestovaných kynologů v rámci řízených rozhovorů [zdroj: vlastní]

Z grafu č. 6 vyplývá, že z 35 dotázaných kynologů mají pouze tři splněné atestační zkoušky na sutiny a jeden vlastní atest v kombinaci s plochami. Z těchto čísel je patrné, že začlenění dobrovolného kynologa do profesionální záchranářské kynologie není tak snadné, jak se může na první pohled zdát. Fakt, že atest na plochy má pouze jeden člověk, a to v kombinaci se sutinami potvrzuje, že atesty pouze na plošné vyhledávání jsou zastoupené v menší míře, převážně z důvodu toho, že Policie ČR si pro nasazení vybírá převážně psovody se psy z vlastních řad.

Dílčí závěr teoretické části

Cílem teoretické části předložené práce bylo rozebrat problematiku záchranářské kynologie v oblasti ochrany obyvatelstva. Stěžejní byl výběr vhodných zdrojů a sběr informací k vybranému tématu, pomocí kterých je následně popsáno působení záchranářské kynologie v České republice, včetně metodiky výcviku sutinového vyhledávání, na základě které jsou stanoveny faktory, které mohou ovlivnit výcvik záchranářského psa. Dále jsou zde uvedeny podmínky pro participaci kynologa se svým psem v praktickém nasazení. Na základě metodiky sutinového výcviku a podmínek pro účast kynologického týmu na záchranářských pracích při mimořádných událostech je dále v praktické části nastíněna profesionální záchranářská kynologie, jakožto plnohodnotná pomoc při mimořádných událostech.

4 CÍL PRÁCE A POUŽITÉ METODY

Cílem bakalářské práce je přiblížení problematiky záchranářské kynologie se zaměřením na sutinové vyhledávání. Na základě metodiky sutinového výcviku a podmínek pro účast kynologického týmu na záchranných pracích při mimořádných událostech nastínit profesionální záchranářskou kynologii, jakožto plnohodnotnou pomoc při mimořádných událostech, dále pak stanovit nejčastější problémy, které mohou při práci se psy v této oblasti nastat a formulovat návrhy na zlepšení zkoumané problematiky.

Pomocí výběru vhodných zdrojů a sběru informací k vybranému tématu, a dále metod abstrakce a syntézy v teoretické části práce byla rozebrána problematika záchranářské kynologie, základní právní předpisy, metodika výcviku a faktory, které ovlivňují výcvik psů. V teoretické části bylo také hojně využito metody pozorování, která byla stěžejní pro kapitoly týkající se výcviku záchranných psů.

Zpracované odpovědi 35 kynologů, věnujících se záchranářské kynologii, z řízeného rozhovoru jsou zakomponované dle vhodnosti k danému tématu kapitol v rámci celé práce, nejčastěji však v praktické části, kde figurují jako názory odborníků z praxe.

Ishikawa diagramu, diagramu příčin a následků, je využito v kapitole zaměřující se na problémy, které mohou nastat při práci se psy v oblasti záchranářské kynologie.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 PROFESIONÁLNÍ ZÁCHRANÁŘSKÁ KYNOLOGIE

Pro potřeby záchranných a likvidačních prací operační a informační středisko (dále jen OPIS) HZS kraje povolává v rámci integrovaného záchranného systému psovody s jejich psy, kteří úspěšně absolvovali atestační zkoušky, tedy jsou držitelé platného kynologického atestu. Tento atest musí odpovídat charakteru, na který je psodod povolán. První kapitola podrobně nastíní metodiku sutinového vyhledávání a průběh získání kynologického atestu na jarních atestačních zkouškách. V celé praktické části, se zaměřím na problematiku sutinového vyhledávání, protože s ním mám praktické zkušenosti a v rámci IZS mi nasazení psů na sutinu přijde nejzajímavější.

5.1 Metodika sutinového vyhledávání

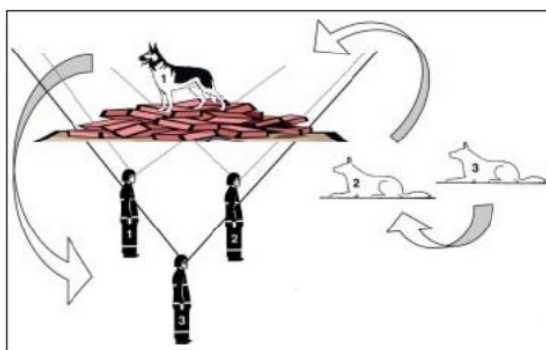
Metodika sutinového vyhledávání s využitím záchranařských psů, kterou vydalo MV GŘ HZS ČR, je určena pro odbornou přípravu a instruktáž složek IZS a kynologů, určených pro zásah při vyhledávání zasypaných či zavalených osob ve zřícených budovách a objektech. Dokument stanovuje postup při mimořádné události následovně:

- vyrozumění a svolání kynologické skupiny, které provádí Operační a informační středisko MV GŘ HZS ČR na základě aktualizovaného seznamu držitelů kynologického atestu se specializací na sutinové vyhledávání (jedná-li se o dobrovolného kynologa, je tento kynolog uvolněn ze zaměstnání na základě právního předpisu zákonníku práce),
- přeprava kynologa na místo zásahu se provádí zpravidla prostředky HZS ČR,
- po příjezdu kynologa na místo zásahu se stanoví vedoucí kynologické skupiny, který se seznámí se situací na místě události a informuje o počtu členů a psů v kynologické skupině,
- kynologická skupina postupuje na místě zásahu dle Taktiky nasazená psů při sutinovém vyhledávání, a to až po likvidaci bezprostředního sekundárního nebezpečí,
- vyhodnotí-li kynolog dle chování psa nálezy osoby, okamžitě oznámí tuto skutečnost vedoucímu kynologovi a veliteli zásahu,
- po ukončení zásahu zpracuje kynolog nebo velitel kynologické skupiny písemný záznam o výsledku nasazení psa. [27]

Trojkový systém

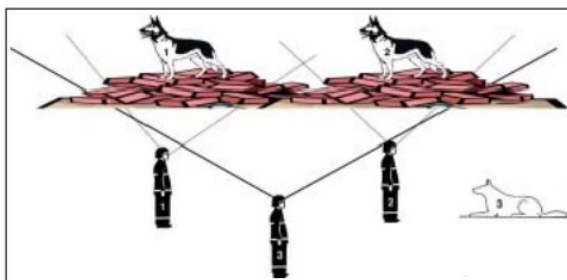
Za standardní průzkum sutin se považuje tzv. trojkový systém, kdy v dané trojici psi pracují stále a navzájem se doplňují. Při zvolení této metody průzkumu se může využít dvou variant.

Varianta 1 je považována za nejdůslednější a měla by se používat například při nejisté signalizaci. Spočívá v tom, že na sutině pracuje pouze jeden pes, po ukončení průzkumu celého sektoru je na sutinu přiveden pes č. 2, který opět prohledá celý sektor. Následně je vyslán pes č. 3 na dříve signalizovaná místa, označená psem č.1 a 2, a provede dodatečné potvrzení.

Obrázek 15: Trojkový systém, varianta 1 [27]

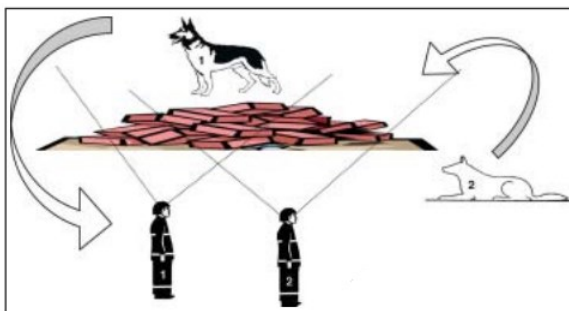
Varianta 2 se může docílit k urychlení průzkumu daného sektoru. Při této variantě na sutině pracují dva psi současně, pes č. 3 čeká.

Obrázek 16: Trojkový systém, varianta 2 [27]

Dvojkový systém

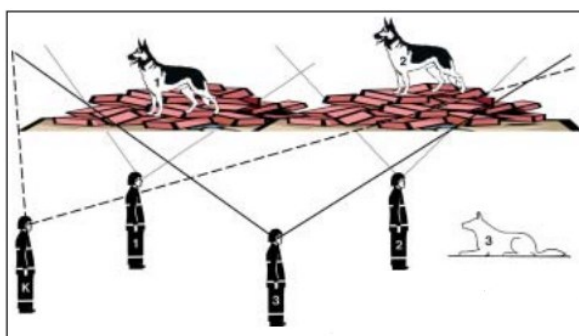
Pokud dojde k situaci, že se na místě zásahu nenachází dostatek psů, někteří psi jsou unavení nebo je postižená rozloha příliš velká, provádí se tzv. dvojkový systém prohledávání sutin. Kynolog č. 1 nasazuje svého psa na sutinu, zatímco kynolog č. 2 „čte“ jeho práci. Pes č. 2 čeká stranou připraven k následnému překrytí sutiny a potvrzení nálezu.

Obrázek 17: Dvojkový systém [27]

Čtyřkový systém

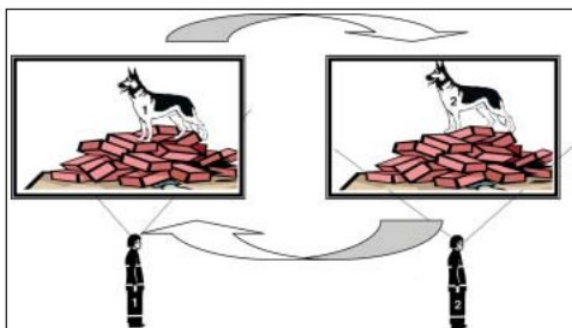
Čtyřkový systém se vyznačuje přesností a rychlostí daného průzkumu. Celou práci koordinuje čtvrtá osoba (trenér, instruktor). Kynolog č. 3 pozoruje pátrání a jeho pes čeká stranou připraven k nasazení.

Obrázek 18: Čtyřkový systém [27]

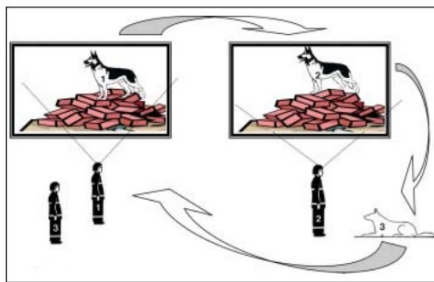
Pokud psi pracují odděleně, využívá se taktéž dvou variant:

Každý pes pracuje na své sutině a pokud pes č. 1 označí nález, překryje ho pes č.2. V případě negativního značení se tito psi prohodí.

Obrázek 19: Psi pracují odděleně [27]

V případě využití varianty 2, místa nasazení psa č. 1 a 2 překryje pes č. 3.

Obrázek 20: Varianta 2 [27]

5.2 Sutinové výcvikové trenažéry

Sutinové trenažéry slouží k praktickému výcviku záchranných psů, díky kterým se pes naučí teoreticky pracovat na sutině, která ho následně čeká u atestačních zkoušek. Na území České republiky nalezneme několik takovýchto trenažerů, pro představu uvedu některé z nich:

Sutinový trenažér Vlkoš byl dokončen v roce 2013 a v současné době poskytuje zázemí kynologům Olomouckého kraje, nicméně se zde pořádají i závody pro brigády z okolních krajů. [28]

Sutinový trenažér Zlín se nachází v areálu HZS Zlínského kraje. Rozlohou patří k těm menším, ale nachází se zde mnoho spodních chodeb, které nabízí množství dalších úkrytů. Přílehlý objekt areálu umožňuje také nácvik vyhledávání ve tmě. [29]

Sutinový trenažér Spáleníště se nachází v blízkosti přehrady Lipno a je plně vybaven všemi překážkami a pomůckami pro záchranný výcvik. Nachází se zde velké množství trenažerů pro sutinové vyhledávání, ale také terénní vyhledávání, zimní lavinový výcvik nebo například vodní záchranný výcvik na přehradě Lipno. [30]

Obrázek 21: Výcvikový trenažér Spáleníště [30]

5.2.1 Cvičení Břeclav

Bývalý pohraniční vojenský prostor se souřadnicemi 48.7226400N, 16.8227614E se nachází v lesích u obce Poštorná a v současné době je ve vlastnictví Lesů České republiky. Slouží jako výcvikový sutinový trenažér pro psůvody a jejich záchranné psy.

Dne 24. března 2018 zde proběhlo kynologické cvičení se zaměřením na sutinové vyhledávání. Setkali se zde profesionálové s atestovanými psi a mladí psi, kteří se na atesty teprve připravují, společně s dobrovolníky, kteří se v areálu navzájem schovávali a hledali od 9:00 do cca 14:00.

Výcvikový prostor je dvoupatrová podsklepená budova, ve které nalezneme nespočet místností, ve kterých se nachází různé úkryty tvořené paletami, sutí, větvemi ale i plastem a pneumatikami.

Obrázek 22: Výcvikový areál Břeclav [zdroj: vlastní]

Komentář ke kynologickému cvičení:

Kynologické cvičení jsem absolvovala s velkou dávkou nadšení a mírnou dávkou nervozity. Byť čichovým schopnostem psa věřím, představa malého prostoru pod sutí všeho druhu se mi jako nové bydliště úplně nezamlouvala. Pod sutinu jsem šla řádně vybavená helmou, rukavicemi, karimatkou, a hlavně spoustou odměn pro mé nálezce, které nesmějí při výcviku chybět. Hlavou mi proběhla myšlenka, že kdybych byla přece jen nucená pod sutí zůstat, množství míčků a pešků by mě na nějaký čas zabavilo, a díky pamlskům v podobě masa a piškotů, bych hlady neumřela. Alespoň ne okamžitě. Že jsou mé obavy naprosto zbytečné, bylo jasné prakticky hned po vyslání prvního psa. Netrvalo dlouho a za hlasitého štěkotu a velkého množství psích slin smíchaných s prachem ze sutiny mě objevil první pes,

následovala obrovská pochvala pro psa a ujištění, že pořád žiju a chci pokračovat dál. Nakonec jsem pod sutinou strávila slabou hodinku a dohromady jsem se podílela na výcviku šesti psů.

Obrázek 23: Ukrytí pro nácvik hledání pod sutinou [zdroj: vlastní]

5.3 Atestační zkoušky

Pokyn generálního ředitele HZS ČR a náměstka MV ze dne 31. října 2003 v čl. 1 stanoví kvalifikační požadavky k získání odborného atestu, jako garanci odborné, fyzické a zdravotní připravenosti psů, které lze na základě dohod o spolupráci v rámci IZS využít k zásahu při sutinovém a plošném vyhledávání, a k zapojení do mezinárodních záchranných operací. S atesty je také spjata Odborná kynologická komise, která řeší metodiku výcviku a zkoušek kynologických pátracích týmů a zabývá se sjednocením postupů a vymezením kompetencí jednotlivých složek integrovaného záchranného systému. Komisi tvoří odborníci z HZS ČR a další subjekty působící v této problematice. V rámci atestačních zkoušek se zpravidla jedná o tříčlennou zkušební komisi. V čele stojí předseda Gustav Hotový, který je zároveň lektorem služební kynologie Ministerstva vnitra. Odborná kynologická komise je dále tvořena členy ze stran kynologických organizací, Policie ČR, HZS ČR a horské služby.

Předseda zkušební komise dle pokynu č. 48 ze dne 31. října 2003 stanoví datum konání a další organizační záležitosti atestačních zkoušek nejméně 20 kalendářních dní před konáním

zkoušek. Atesty trvají běžně dva až tři dny. Psovod se jich může účastnit pouze s jedním psem, poté co podá písemnou přihlášku prostřednictvím organizace, ve které je členem. Uzávěrka těchto přihlášek je 21 kalendářních dnů před konáním samotné zkoušky.

Podmínky pro udělení kynologického atestu:

- potvrzení vysílací organizace o tom, že má psovod splněný požadovaný stupeň odborné připravenosti,
- splnění kvalifikačních požadavků, které jsou zmíněné v kapitole č. 3,
- splnění atestační zkoušky pro specializaci S (sutiny).

Protože se letos v dubnu konají atestační zkoušky pro sutinové vyhledávání v Kaznějově, cílem jedné z otázek dotazovaným bylo zjistit, jestli se některý z těchto kynologů, bude zkoušek účastnit. Z celkového počtu respondentů se 6 psovodů bude účastnit a 29 o účasti neuvažuje. Z celkového počtu 6 kynologů, kteří mají v plánu se atestačních zkoušek účastnit, jsou 2 již držitelem atestu, který jedou obhájit a 4 psovodi se svými psy doposud nejsou držiteli. Odpovědi jsou zaznamenány v grafu č. 7.

Graf 7: Participace respondentů na atestačních zkouškách [zdroj: vlastní]

5.3.1 Kaznějov u Plzně 13.-14.4. 2018

Ve dnech 13. – 14. dubna 2018 se konaly v Kaznějově, pod záštitou Ministerstva vnitra – generálního ředitelství HZS ČR, atestační zkoušky pro udělení specializace S – sutiny. Zkoušky byly prováděny podle pokynu generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministerstva vnitra č. 48 ze dne 3. října 2003 ve znění pokynu č. 19 ze dne 15. 5. 2008, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psovoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací.

Během konání atestačních zkoušek se chování psa pozoruje v průběhu celé zkoušky, pokud něco nasvědčuje tomu, že pes není vhodným jedincem, například z důvodu špatné ovladatelnosti, může být z atestů vyloučen. Dále se posuzovala:

- Ovladatelnost psa:
 - přivolání psa k psovodovi,
 - ovladatelnost psa u nohy psovoda,
 - odložení psa na místě,
 - vysílání psa vpřed do určených směrů,
 - překonávání různorodých překážek.
- Speciální cviky:
 - vyhledávání a správné označení hledaného subjektu,
 - prověření prostoru nebo terénu, zda se zde nenachází hledaný subjekt.
- Posouzení fyzické způsobilosti psovoda a psa:
 - prováděním speciálních cviků při přesunu na místo spojeného s překonáváním praktických překážek,
 - prověření reakcí psa, kdy kynologický tým (psovod + pes) absolvuje vyhledání určeného subjektu mimo část, kde se posuzují speciální cviky.

Průběh zkoušky praktického použití psů pro sutinové vyhledávání

Při atestačních zkouškách specializace S se určí hledaný subjekt – tedy postižená osoba (figurant), a to ve výši maximálně 4 hledaných subjektů, které jsou ukryty pod úrovní, nad úrovní nebo v úrovni terénu, volně nebo skrytě. Terénem se rozumí budovy s minimálně třetinovým podílem sutiny, které jsou rozmístěné do dvou úseků:

- I. úsek prohledávaných podlahových ploch maximálně o rozloze 1000 m²,
- II. úsek prohledávaných podlahových ploch také o maximální rozloze 1000 m².

Samotné nasazení se poté simuluje ve 2 cvičeních:

1. cvičení se skládá z propátrání úseku I+II, přičemž psovod může požádat o jednu pětiminutovou přestávku, ta se nezapočítává do časového limitu.
2. cvičení se skládá z propátrání úseku I.

Před cvičením podává psovod zkoušejícímu hlášení, přičemž psovi oznámí, jakým způsobem pes označuje nález hledaného objektu a psovod si vyžádá potřebné informace k nasazení psa. Jednotlivá cvičení se z pravidla provádí v jakoukoliv denní a noční dobu a za

jakéhokoliv ročního období, aby došlo k simulaci skutečného zásahu. Mezi jednotlivými cvičeními je stanovena přestávka v rozsahu minimálně jedné hodiny, časový horizont jednoho cvičení je ve výši maximálně 40 minut + 5 minut přestávka. Zkušební komise však může přihlédnout k faktorům ovlivňující pátrání, jako například členitost a rozloha terénu, a časový limit buď zkrátit, nebo prodloužit.

Při atestační zkoušce se hodnotí:

- souhra kynologického týmu,
- rychlost, systematičnost, vytrvalost a ovladatelnost psa,
- způsob a přesvědčivost označení hledaného subjektu,
- pohyb a postup kynologického týmu v terénu.

Pro splnění zkoušky je nutné nalézt všechny hledané subjekty, pakliže pes opakovaně provede falešné označení, je zkouška neplatná.

Pokud psovod se svým psem u zkoušek neuspěje, může se stejným psem tyto zkoušky opakovat maximálně dvakrát za sebou. Sám psovod, nebo sám pes mohou nastoupit ke zkouškám ve složení jiného týmu.

Nově se zavádí systém, kdy kynologický tým po dvou neúspěších musí rok počkat, napravit své nedostatky a opět dostat potvrzení od vysílací organizace.

Graf 8: Úspěšnost u letošních atestů [zdroj: vlastní]

Z celkového počtu 11 zúčastněných kynologů uspěli čtyři. Sedm kynologů atestační zkoušky nesplnilo a nikdo neodstoupil. Celková úspěšnost u atestačních zkoušek činí 36,6 %, což se řadí mezi průměrné procento úspěšnosti, u již konaných atestačních zkoušek, které se pohybuje kolem 30 %.

Atestační zkoušky a instruktážně metodická zaměstnání (dále jen IZM) za uplynulých 5 let:

Z tabulky č.6 je zřejmé, že v rámci záchranné kynologie u IZS se kromě atestačních zkoušek pořádá každý rok i řada instruktážně metodických zaměstnání a jiných akcí, které mají

za cíl podpořit součinnost spolupráce při nasazeních a prověřit připravenost kynologů na mimořádné události. Atestační zkoušky pro specializaci S – sutiny se nejčastěji konají v Kaznějově u Plzně, oproti tomu například IMZ pro kynology na seznamu pro mezinárodní operace se koná v Klínech. [31]

Tabulka 6: Přehled akcí pro kynologické týmy [31]

Rok	Atestační zkoušky sutiny (S)	Instruktažně metodická zaměstnání	Ostatní akce
2017	S - Kaznějov (duben)	IMZ pro kynology na seznamu pro mezinárodní operace (Klíny)	Zahraniční cvičení USAR
	S- Kaznějov (říjen)	IMZ pro držitele atestu S (Kaznějov) IMZ pro držitele/žadatele atestu S (Berounka)	Mistrovství ČR složek IZS
2016	S – Kaznějov (duben)	IMZ pro předurčené kynology na seznamu pro MZO (Klíny)	Cvičení USAR Německo
	S – Kaznějov (říjen)	IMZ pro držitele/žadatele atestu S (Berounka)	Mezinárodní setkání kynologů
	S – Kaznějov (říjen)		Mistrovství ČR složek IZS
2015	S – Kaznějov (duben)	IMZ pro držitele atestu S (Berounka)	Výcvik kynologů ZÚ HZS ČR
	S – Kaznějov (říjen)	IMZ pro držitele atestu S (Kaznějov)	Aktivační cvičení USAR
	S – Kaznějov (říjen)	IMZ pro předurčené kynology na seznamu pro MZO (Klíny)	Rekvalifikační cvičení USAR
		IMZ pro kynology HZS ČR (Velké Poříčí)	Mistrovství ČR složek IZS
2014	S – Kaznějov (duben)	IMZ pro předurčené kynology na seznamu pro MZO (Klíny)	Rekvalifikační cvičení USAR
	S – Kaznějov (listopad)		Mezinárodní setkání kynologů + cvičení USAR
	S – Kaznějov (listopad)		Mistrovství ČR složek IZS
			Cvičení polských kynologů zařazených v USAR
			Předkvalifikační cvičení USAR
2013	S – Kaznějov (květen)	IMZ pro kynology HZS ČR (Klíny)	Mezinárodní cvičení USAR odřad Ostrava
	S – Kaznějov (září)	IMZ pro předurčené kynology na seznamu pro MZO (Klíny)	Mezinárodní cvičení USAR odřad Praha
	S – Třebíč (listopad)	IMZ kynologů pro sutinové vyhledávání	Jednodenní výcvik pro držitele atestu S
			Pracovní setkání k 10. Výročí založení záchranářské kynologie u IZS Mistrovství ČR složek IZS

6 ZÁCHRANÁŘSKÁ KYNOLOGIE SE ZAMĚŘENÍM NA SUTINOVÉ VYHLEDÁVÁNÍ PŘI ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ

Následující kapitola se zaměřuje na samotné nasazení kynologů při vybraných mimořádných událostech s charakterem sutinového vyhledávání.

Soukenická ulice Praha 2009

Po návštěvě MV GŘ HZS ČR a rozhovoru s paní Lenkou Vlachovou, který je držitelkou kynologického atestu od roku 2003, bylo jasné, že jako příklad mimořádné události s charakterem sutinového vyhledávání vyberu tu v Soukenické ulici v Praze z roku 2009. Na otázku, který zásah se jí vryl do paměti, odpověděla, že právě ten v Soukenické ulici.

Dne 2.10. 2009 došlo k zavalení 4 dělníků na Soukenické ulici v Praze, kteří na místě podlehli zraněním. Kvůli zříceným stropům se vytvořilo prostředí s nestabilní konstrukcí, musela být nastavena extrémní bezpečnostní opatření, ve kterých probíhaly vyprošťovací práce 36 hodin. Sklepní prostor o rozměrech 4x 20 metrů byl zasypán do výše asi 4 metrů, první osobu se podařilo vyprostit po 33 hodinách. Všechny osoby, byly nalezeny přesně v místech, která označili psi zasahujících kynologů. Seznam zasahujících kynologů je uveden v příloze.

K vyhledávání zavelených osob se mimo čichových schopností psa použila i speciální šterbinová kamera Everest. Ta je součástí technického kontejneru, který je svým vybavením určený především pro záchranné a vyprošťovací práce.

Kontejner dále obsahuje například:

- dřevěné podkladové desky, které slouží pro podkládání např. pneumatických vaků nebo improvizovanou stabilizaci předmětů,
- bourací sekery, krumpáče, páčidla, izolované nůžky na stříhání elektrických kabelů.
- mechanické a hydraulické vzpěry, hydraulické zvedáky,
- sada pro tlakové dělení materiálu na drobné trhací práce,
- přenosný seismograf geofon,
- bioradar pro detekci srdeční a dechové činnosti,
- osvětlovací prostředky,
- obvyklé vybavení hasičských vozidel (krční límce, přilby, lana).

Pokud se jedná o zásah tohoto typu, stanoví se osoba, která monitoruje aktuální stav trosek, které se mohou například vlivem změny větru dát do pohybu. V případě vizuální kontroly se využívá zvuku píšťalky, po kterém následuje okamžité opuštění prostoru. Modernější metodou je využití teodolitu na laserové sledování pohybu trosek.

Na místě mimořádné události se nacházely také tři sací bagry, které slouží k odklizení drobných trosek a sutin.

V nočních hodinách sloužily zasahovacím silám jako osvětlení osvětlovací balóny, což jsou přenosná svítidla produkující jemné rozptýlené světlo v okruhu 360° bez ostrých stínů a oslňování v protisvětle. Přimo v sutinách pak kynologové využívali například chemická světla. [23] [32]

Další vybrané mimořádné události většího rozsahu, zveřejněné na internetových stránkách USAR:

Ostrava 2013

Dne 23.5. 2013 došlo ke zřícení stěny domu v ulici Cihelná a následnému zavalení třech osob. Byl aktivován kynologický tým ve složení kynologů Kučera, Kramolišová se záchranářskými psy Adonis, Freya a Olin.

Harmonogram zásahu:

- 14:20 Tým dorazil na místo zásahu, velitel zásahu npor. Ing. Jiří Scheibinger informoval kynology o situaci na místě zásahu.
- 14:22 Nasazení záchranářského psa, který po prohledání sutin vyloučil přítomnost zavalené osoby, poté byli k překrytí použiti další psi, kteří potvrdili, že se na místě nenachází žádná zavalená osoba.
- 14:40 Ukončení vyhledávací práce, kynologický tým se vrátil zpět na služebnu MP Ostrava-Třebovice. [23]

Komentář:

Z daného harmonogramu mimořádné události vyplývá, že byl použit tzv. Trojkový systém, varianta č. 1., kdy na sutině pracuje pouze jeden pes, a další dva čekají, aby mohli následně potvrdit práci psa č. 1

Vilémov 2014

Dne 4.9. 2014 se zřítla mostní konstrukce v obci Vilémov, kde probíhala rekonstrukce mostu přes řeku Hostačovka. Pod mostem pracovalo 6 dělníků, přičemž 5 bylo pádem mostní

konstrukce zasypano. Byla povolána záchranná skupina 4 kynologů MP Praha, kynolog Kasalová ze Želiva a kynolog HZS Pardubického kraje. Po příjezdu na místo zásahu bylo zjištěno, že jedna osoba byla vizuálně nalezena živá, jedna bez známek života a tři byly zavaleny pod mostem a dosud nenalezeny.

Harmonogram zásahu:

- 16:48-17:15 Postupné nasazení 3 psů na vyhledávání:
 - Gara SDH Želiv, pozitivní nález osoby č. 1
 - Alex MP Praha, pozitivní nález osoby č. 1
 - Max HZS ČR, pozitivní nález osoby č. 1
- 17:30 Omar MP Praha, pozitivní nález osoby č. 2
- 17:50 Barny MP Praha, negativní nález
- 19:00 Vyproštění částečně zasypané živé osoby č. 3
- 21:00 Alex MP Praha, negativní nález
- 22:15 Pokračuje odklizení sutin v místě nálezu osoby č. 1
- 22:50 – 23:45 Postupné nasazení 3 psů na vyhledávání:
 - Max HZS PAK, negativní nález, pokračuje odklizení sutin
 - Alex MP Praha, upřesnění nálezu osoby č. 1 – pozitivní
 - Max HZS PAK, upřesnění nálezu osoby č. 1 – pozitivní
- 01:10 Vyproštěna osoba č. 1, bez známek života
- 01:57 Vyproštěna osoba č. 2, bez známek života
- 03:00 Vyproštěna osoba č. 4, která byla nalezena vizuálně již na začátku akce bez známek života
- 03:20 Roxy MP Praha nasazena k vyhledávání
- 3:25 Max, HZS PAK nasazen k vyhledávání
- 3:42 Ukončení nasazení kynologů. [23]

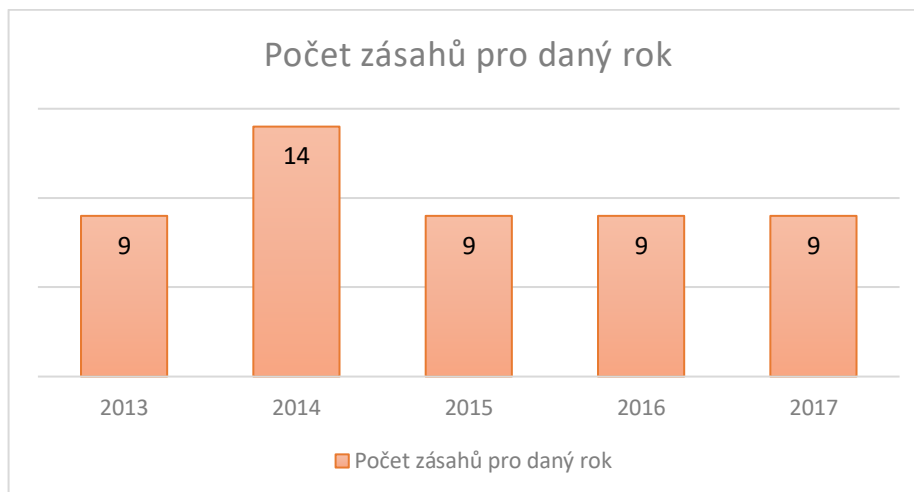
Komentář:

Z daného harmonogramu vyplývá, že byly všechny pohřešované osoby nalezeny, z toho 3 bez známek života a 1 osoba nalezena živá. Pro ověření nálezu byla použita šterbinová kamera, stejně jako v Soukenické ulici. Z harmonogramu události nelze určit systém, který byl použit pro vyhledávání zavalených osob.

Mezi mimořádné události, které se staly v roce 2017, jsou tedy v podvědomí každého z nás a bylo zde použito kynologických týmů, můžeme zařadit:

- zřícení střechy sportovní haly v České Třebové,
- samovolné zřícení lávky přes řeku Vltavu v Praze.

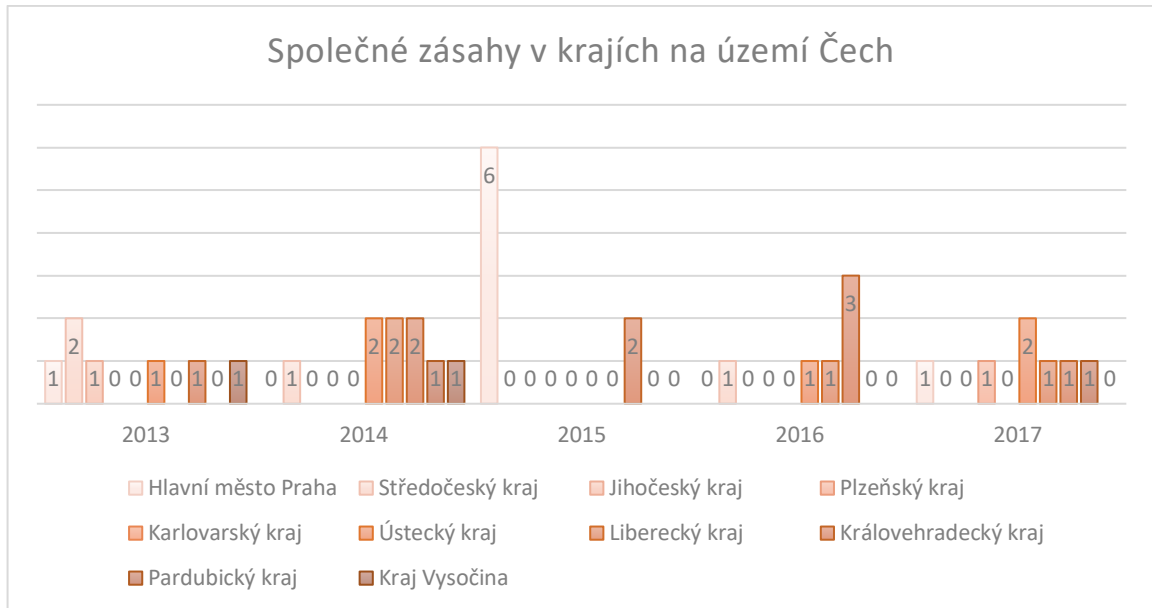
Obě dvě mimořádné události byly ukončeny s výsledkem negativní nález na výskyt zavalených osob. [23]

Graf 9: Počet zásahů pro daný rok [zdroj: USAR, vlastní zpracování]

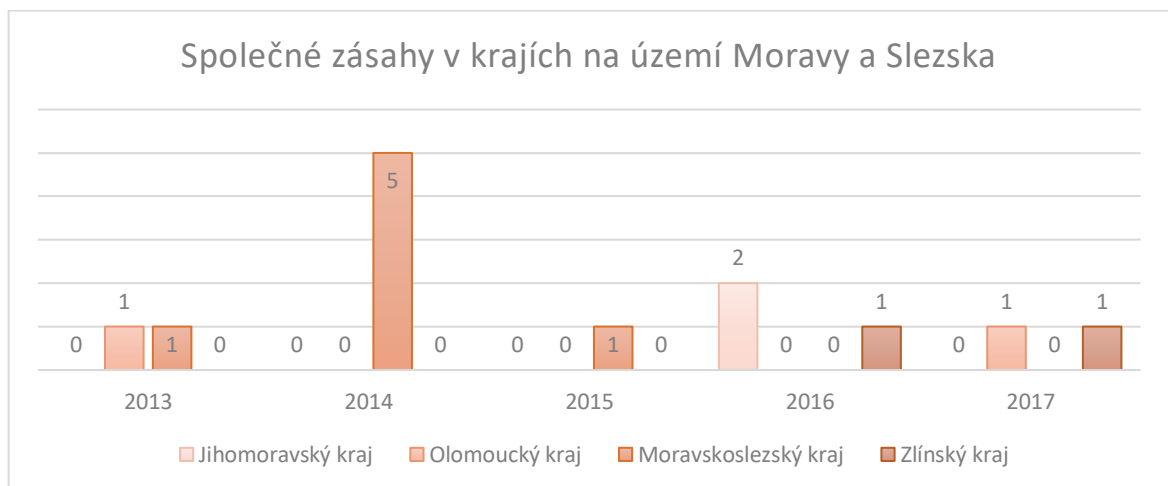
Graf č. 9 je zaměřen na společné zásahy kynologů a HZS ČR za posledních 5 let. Vyplývá z něj, že počty zásahů pro každý rok se zastavily na poměrně nízkém čísle, konkrétně 9 praktických nasazení. Jinak je tomu pouze v roce 2014, kdy měli kynologové s Hasičským záchranným sborem České republiky 14 společných zásahů.

Graf č. 10 znázorňuje společné zásahy kynologů a HZS ČR v krajích na území Čech. Vyplývá z něj, že nejvíce společných nasazení bylo v roce 2015 v Praze, dále pak v Královéhradeckém kraji v roce 2016.

Graf 10: Společné zásahy v krajích na území Čech [23], vlastní zpracování]

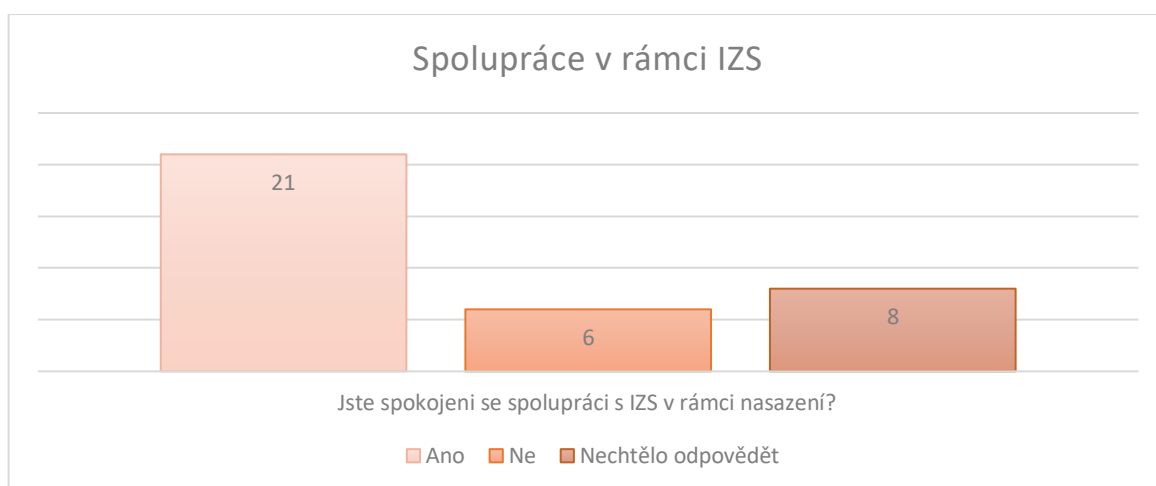
Na č. 11, je znázorněn počet společných zásahů kynologů a HZS ČR v krajích na území Moravy a Slezska. Je patrné, že nejvíc zásahů bylo zaznamenáno v roce 2014 v Moravskoslezském kraji, dále pak v roce 2016 v Jihomoravském kraji.

Graf 11: Společné zásahy v krajích na území Moravy a Slezska [23]: USAR, vlastní zpracování]

Spolupráce s integrovaným záchranným systémem dle odpovědí dotazovaných kynologů:

Dotazovaným kynologům byla položena otázka, zda jsou spokojeni se spoluprací s integrovaným záchranným systémem v rámci praktických nasazení. Z celkového počtu respondentů 21 uvedlo, že je spokojeno a 8 se k této problematice nevyjádřilo. Zbýlých 6 uvedlo jako nejčastější problém spolupráce fakt, že se v rámci IZS nezapojují i dobrovolní kynologové, kteří jsou v tomhle směru podceňováni, a také skutečnost, že PČR nasazuje pro pátrání v terénu převážně své kynology, namísto těch atestovaných na plošné vyhledávání. Všichni záchranní kynologové, kteří jsou držiteli atestu, některé ze specializací uvedli, že jsou spokojeni se spoluprací s IZS. Jejich odpovědi jsou zaznamenány v grafu č. 12.

Graf 12: Spolupráce IZS a kynologů [zdroj: vlastní]

6.1 Mezinárodní kynologické operace

Po splnění kynologického atestu, může kynolog požádat o zařazení do seznamu psovodů se psy, které lze zařadit do záchranné jednotky vysílané do zahraničí – seznam pro MZO. Tento seznam vede na základě předpisu 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, MV – generální ředitelství HZS ČR. O zařazení nebo vyřazení kynologa ze seznamu MZO rozhoduje vždy ředitel odboru MV GŘ HZS ČR, kterému přísluší tento seznam zpracovávat.

Pokud je psovod předurčen k nasazení pro mezinárodní záchranné operace, tedy je na základě právního předpisu MV GŘ HZS ČR veden v seznamu psovodů se psy, které lze zařadit

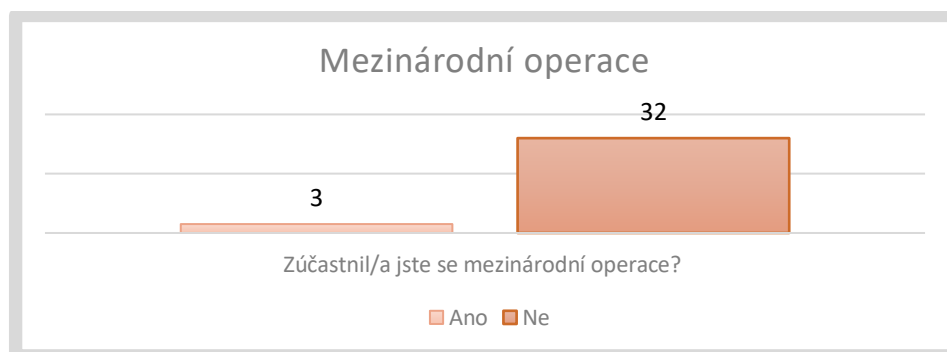
do záchranné jednotky vysílané do zahraničí (Seznam MZO), musí splnit podmínky uvedené v čl. 8. Kromě absolvování zdravotních prohlídek ve specializovaném zařízení (a to dle standardu záchranné jednotky pouze s klasifikací „schopen nasazení bez omezení“), je povinen potvrdit svoji duševní způsobilost. Ta se posuzuje splněním kontrolního vyšetření na psychologickém pracovišti (Vojenská lékařská akademie Jana Evangelisty Purkyně v Hradci Králové), které spadá pod MV GŘ HZS.

Obzvláště při mimořádných událostech s velkým rozsahem, kde se využívá zapojení kynologů v mezinárodním měřítku, se klade důraz na zvládnutí velké fyzické i psychické zátěže. Zdravotní prohlídka ve spojitosti s touto skutečností obsahuje:

- celkové lékařské vyšetření,
- biochemické vyšetření krve,
- základní hematologické vyšetření,
- EKG,
- RTG hrudníku,
- vyšetření plicních funkcí,
- vyšetření fyzické zdatnosti na bicyklovém ergometru.

Taktéž je zajištěno vystavení mezinárodního očkovacího průkazu, které provádí Hygienická stanice hl. m. Prahy. Přehled vakcinací v rámci očkovacího programu je uveden v příloze. [6]

V rámci podkapitoly mezinárodních operací měli respondenti zodpovědět otázku, zda a kde se zúčastnili mezinárodní operace. Z 35 kynologů uvedli pouze 3, že se takové operace zúčastnili. Zaznělo Německo a Slovinsko, Rakousko uvedli oba respondenti. Výsledky jsou zaznamenány v grafu č. 13.

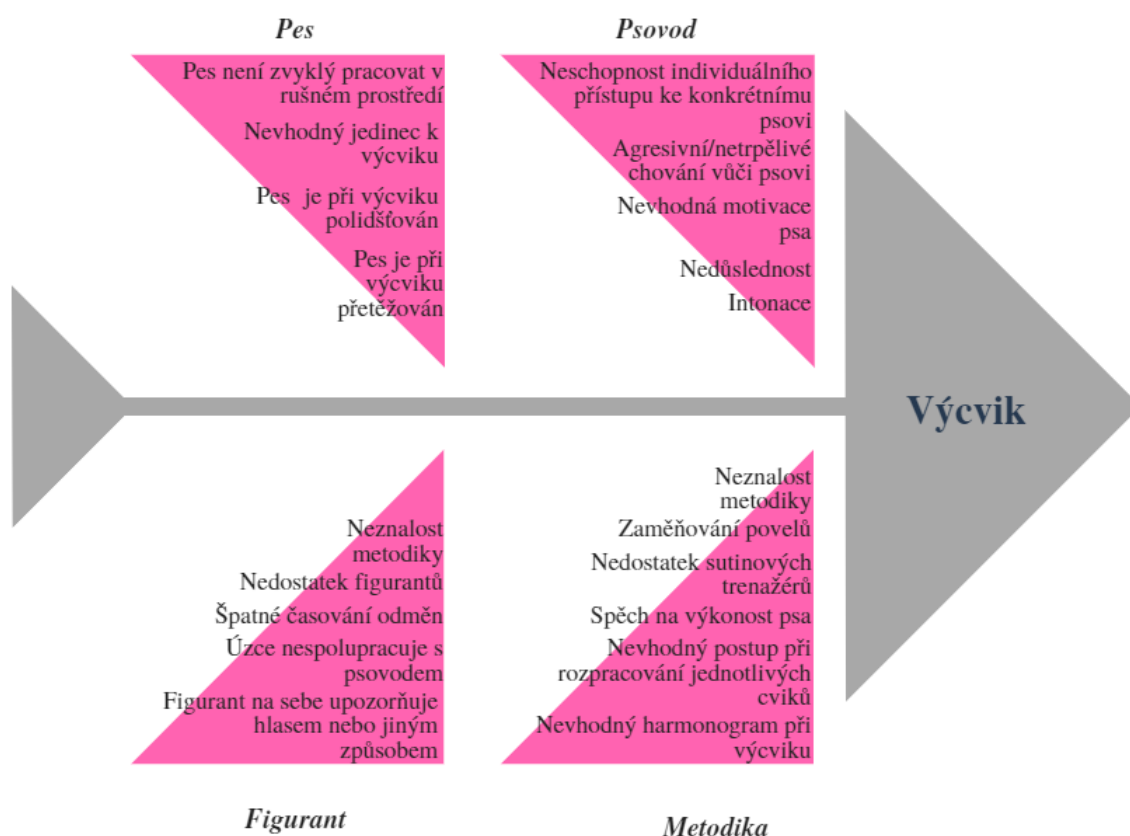
Graf 13: Účast na mezinárodní operaci [zdroj: vlastní]

7 PROBLÉMY PŘI PRÁCI SE PSY

Předposlední kapitola práce se zaměřuje na problémy, které mohou nastat při výcviku a reálném nasazení.

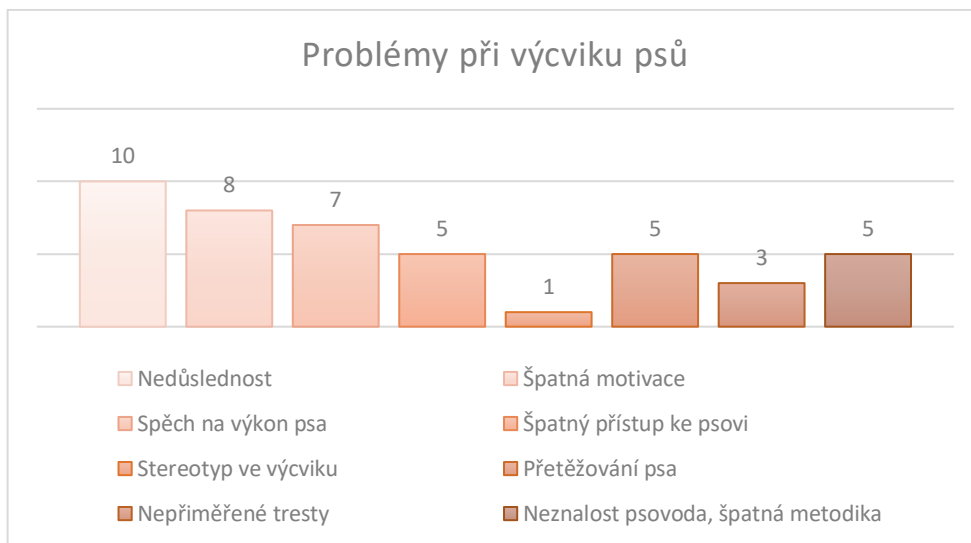
7.1 Výcvik

Podkapitola se pomocí Ishikawa diagramu zaměřuje na problémy, které mohou nastat při výcviku psa. Diagram (obrázek č. 24) je rozdělen, stejně jako předchozí, do 4 kategorií. Nejstěžejnější pro výcvik psa je znalost metodiky a správný přístup ke konkrétnímu jedinci s důrazem na důslednost a správný harmonogram výcviku.

Obrázek 24: Ishikawa diagram – výcvik psa [zdroj: vlastní]

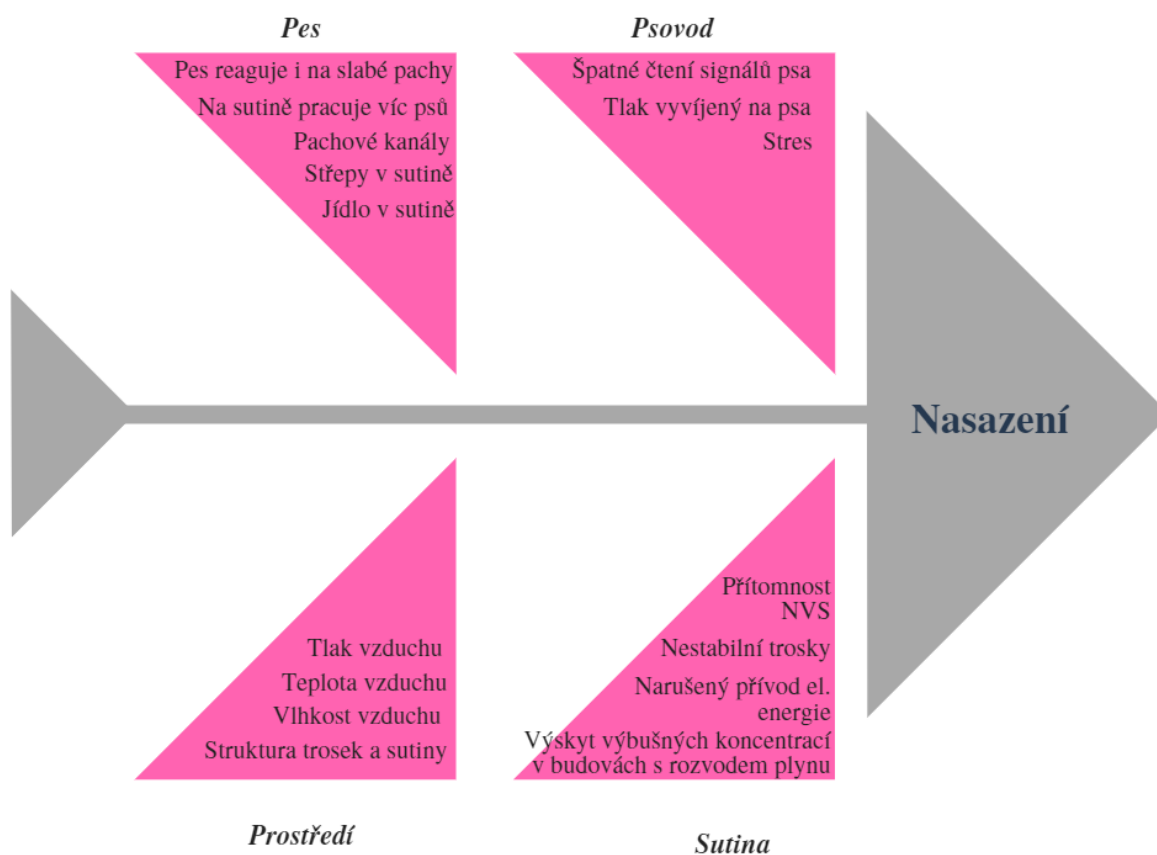
Pomocí grafu č. 14 jsou znázorněné problémy, kterých se při výcviku se psy dopouštíme, a to tak, jak odpovídali dotazovaní záchranářští kynologové. Jako nejčastější chybu uvedli nedůslednost, následně špatnou motivaci a spěch na výkonnost psa.

Graf 14: Problémy při výcviku záchraného psa [zdroj: vlastní]

7.2 Nasazení

Podkapitola nasazení se pomocí Ishikawa diagramu (obrázek č. 25) zaměřuje na problémy, které mohou nastat při nasazení.

Obrázek 25: Ishikawa diagram - nasazení psa [zdroj: vlastní]

Z Ishikawa diagramu vyplývá, že příčiny, které mohou mít vliv na průběh nasazení kynologického pátracího týmu, můžeme rozdělit do 4 kategorií:

Kategorie Pes:

- pokud pes reaguje i na slabé pachy, může označit místo, kde se nachází třeba jen kus oblečení, za pozitivní nález,
- na sutině pracuje víc psů, pokud pes správně nevyhodnotí pachy (přidružený pach), může označit za místo nálezu prostor, kde se před ním pohyboval jiný pes, kterému se vlivem adrenalinu vyplavovaly z těla feromony, které pes č. 2 následně označil za pozitivní nález,
- kvůli pachovým kanálům může dojít k nepřesné lokalizaci oběti, protože pes značí nepřímě nad obětí,
- různá zranění psa mohou způsobit například střepy v sutině, ale také jiný ostrý materiál, jako dráty a plechy,
- zbytky jídla v sutině mohou ovlivňovat zejména práci psa, který je odměňovaný při výcviku pamlsky, takový pes se pak může více zaměřovat na jídlo než na samotné hledání oběti.

Tabulka č. 7 zaznamenává odpovědi kynologů na problematiku zranění psů při reálném zásahu. Řezná poranění zaznívala nejčastěji.

Tabulka 7: Poranění psa při reálném zásahu [zdroj: vlastní]

Setkali jste se s poraněním psa při zásahu?	Počet respondentů	Typ zranění	Počet
Ano	8	Řezné poranění tlapky	6
		Utržené vazy	1
		Zlomenina nohy	1
Ne	27		

U kategorie Psovod hraje obzvláště při složitém zásahu největší roli stres, při kterém může dojít k výše uvedeným příčinám (špatné čtení signálů psa + tlak vyvíjený na psa) i za předpokladu, že běžně psovod pracuje s rozvahou a bez nátlaku na psa.

Do kategorie vlivu prostředí můžeme zařadit:

- tlak vzduchu – při vysokém tlaku za slunečného počasí dochází k vytvoření záporných vlivů na kvalitu pachové stupy, naopak při nižším tlaku vzduchu je zvýšená

cirkulace pachových molekul směrem vzhůru, které se pomaleji odpařují, to samé platí i o teplotě vzduchu,

- drobný déšť a mlha, stejně jako chladné počasí vytvářejí ideální podmínky pro nasazení psa, naopak tomu je při vydatném dešti, kdy se pachové molekuly vsakují.

Co se týče sutiny, zde může dojít například k narušení přívodu elektrické energie a hrozí úraz elektrickým proudem. Zřícená budova s rozvodem plynu může vytvořit prostředí s výskytem výbušných koncentrací. Pokud by došlo ke zřícení prostor v důsledku výbušného systému, může se v sutinách nacházet další nástražný výbušný systém se zpožděným výbuchem, za cílem ohrožit záchranné složky. Pohyb nestabilních trosk může zapříčinit nemožnost nasazení těžké techniky k odklizení trosk, a také ohrožuje zasahující složky na místě zásahu, stejně jako případné živé oběti v sutině.

Mezi další možné problémy, které mohou ovlivnit průběh nasazení, můžeme zařadit:

- velký zájem ze strany sdělovacích prostředků,
- časová náročnost zásahu, která si vyžaduje zajištění další techniky k zásahu v podobě například osvětlení pro noční pátrání, zajištění týlového kontejneru, stravování a pravidelné přestávky pro zasahující týmy v závislosti na režimu jejich práce,
- svědky udávaný počet osob se může lišit od faktického počtu pohřešovaných,
- crush syndrom – komplex poruch, které v těle vznikají při velkém množství pohmoždění, následně dochází k rychlému úniku krevní plazmy z cév a v důsledku toho k otoku.

8 NÁVRHY KE ZLEPŠENÍ ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY

Každý člověk, který pracuje se psy, ví, že je to běh na dlouhou trať. Až příliš snadno se nedůsledností nebo uspěchaným výcvikem vytvoří nežádoucí návyky psa, které se následně špatně odbourávají. Kvůli tomu jsou zavedeny v rámci IZS kynologické atestační zkoušky, které zaručují, že pes i psovod jsou k nasazení perfektně připraveni. Jak bylo uvedeno v kapitole 5, úspěšnost u atestačních zkoušek se pohybuje okolo 30 %. Toto číslo zaručuje, že k reálnému zásahu jdou psovodi se svými psi, kteří nechybují a pracují sebraně. I přes to ale musíme brát v potaz lidský faktor, který není a ani nemůže být vždy stoprocentní, hlavně stres, a to až při 70 % případech, může způsobit neúspěch.

Práce se psy by se dala shrnout do následujících základních pravidel, které obecně vedou ke zlepšení zkoumané problematiky:

- znalost metodiky výcviku jak ze strany psovoda, tak figuranta, je základním kamenem pro úspěšný výcvik, stejně jako individuální přístup ke konkrétnímu psovi,
- vhodný výběr jedince určeného k výcviku záchranné kynologie,
- důslednost a nepolidšťování psa, společně se schopností uznat chybu a nevyvíjet na psa zbytečný tlak spojený se spěchem na jeho výkon.

Důraz by se měl klást na různá instruktážně metodická zaměstnání a školení, která zvyšují kvalitu práce záchranných kynologů a kladou si za cíl prohloubení spolupráci mezi nimi a dalšími složkami integrovaného záchranného systému. S tím souvisí i možnosti výcviku psů na sutinách, kterých na území České republiky není mnoho, většina psů se s opravdovou sutinou setká právě až při atestačních zkouškách.

ZÁVĚR

Cílem předložené bakalářské práce bylo nastínit profesionální záchrannou kynologii, jakožto plnohodnotnou pomoc při mimořádných událostech, dále pak stanovit faktory, které ovlivňují výcvik psů a stanovit nejčastější problémy, které mohou při práci se psy v této oblasti nastat. Následně formulovat návrhy na zlepšení zkoumané problematiky. Cíle bylo dosaženo pomocí Ishikawa diagramu v kapitole 7 a formulací návrhů na zlepšení zkoumané problematiky v kapitole 8.

První část práce seznamuje s problematikou záchranné kynologie na území České republiky a pomáhá k pochopení zkoumaného tématu a dalších analýz v praktické části práce. Pro předloženou práci je stěžejní potvrzení úspěšnosti u atestačních zkoušek pro sutinové vyhledávání konaných letos v dubnu v Kaznějově, která se zpravidla pohybuje kolem 30 %. Tato skutečnost nám potvrzuje, že záchrannou kynologii v součinnosti s integrovaným záchranným systémem mohou vykonávat jen takové kynologické týmy, které při systematickém výcviku dosahují vynikajících výsledků a své schopnosti následně obhájí v rámci vrcholných atestačních zkoušek, a stanou se tak plnohodnotnými silami záchranných prací při mimořádných událostech s charakterem záchrany osob ze zřícených budov a závalů. Na základě metodiky výcviku a nasazení jsou jako nejčastější problémy, které se mohou při práci se psy vyskytnout definovány - špatná metodika výcviku, nedostatek sutinových trenážerů a stres ze strany psovoda, který může způsobit špatné čtení signálů psa.

Vhodný jedinec vybraný k výcviku záchranného psa, společně s výcvikářem, který se drží správné metodiky a nespěchá na výkonnost psa, jsou předpoklady k úspěšnému složení atestačních zkoušek. Poté, co se kynolog stane držitelem atestu, jsou na místě instruktážně metodická zaměstnání a školení, která podporují součinnost jak kynologického týmu, tak jednotlivých složek integrovaného záchranného systému.

Problematika záchranné kynologie je v současné době otevřené téma, na rozdíl od samotného výcviku záchranného psa, který nepotřebuje, co se týče metodiky, další řešení. Aktuálně dochází k mnoha změnám, primárně k organizačním změnám, které směřují k převedení plošných atestů kompletně pod působnost Policie ČR, také se mění podmínky pro opětovanou účast na atestech, při neúspěchu kynologického týmu, za cílem zefektivnění problematiky atestačních zkoušek.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [4] **Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.** In: Portál veřejné zprávy [online]. [cit. 2018-05-3]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3461>
- [2] **KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše. Ochrana obyvatelstva.** 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. 140 s. SPBI Spektrum. Červená řada; 42. ISBN 80-86634-70-1.
- [3] **ČESKO. Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru.** In: Portál veřejné zprávy [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=37349>
- [4] **Kapitola T: záchrana osob ze zříčených budov.** In: Bojový řád jednotek požární ochrany [online]. [cit. 2018-05-03] Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx>
- [5] **Pokyn 41/2012.** In: Kynologie v IZS [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/soubor/pokyn-generalniho-reditele-hzs-cr-c-41-2012-kterym-se-stanovi-podminky-pro-zrizeni-sluzebni-kynologie-u-hzs-cr-pdf.aspx>
- [6] **Pokyn generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č. 48/2003,** ze dne 31.10. 2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psovoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací.
- [7] **ČESKO. Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.** In: Portál veřejné zprávy [online]. [cit. 2018]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2573>
- [8] **ČESKO. Zákon č. 5/2009 Sb., o ochraně zvířat při veřejném vystoupení a chovu.** In: Portál veřejné zprávy [online]. [cit. 2018]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5396>
- [9] **ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.** In: Portál veřejné zprávy [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5332>
- [10] **ZPPP č. 28/2009, o pátrání.** PP PČR. [cit. 2018-05-03.]

- [11] **ZPPP č. 80/2009, o činnosti služební kynologie a hipologie.** PP PČR. [cit. 2018-05-03.]
- [12] **SOUKUPOVÁ, Iveta. Výcvik záchranného psa pro práci v sutinách.** Nový Bydžov: QTest, 2013. 178 s. ISBN 978-80-260-5627-0.
- [13] **Historie záchranné kynologie.** Ecanis [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: http://www.ecanis.cz/clanky/historie-zachranarske-kynologie-v-cr_154.html
- [14] **MAKEŠ, Vladimír. Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy.** 1. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. 128 s. SPBI Spektrum. Červená řada; 62. ISBN 978-80-7385-065-4.
- [15] **Odbor služební kynologie a hipologie.** Policie ČR [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx>
- [16] **Přeshraniční pátrání.** Týdeník policie [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://tydenikpolicie.cz/policiste-nacvicovali-preshranicni-patrani-po-pohresovanych-osobach/>
- [17] **Atestování kynologové. Záchranný útvar HZS ČR** [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/kynologie.aspx>
- [18] **Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030.** Vyd. 1. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2013 [i.e. 2014]. 75 s. ISBN 978-80-86466-50-7.
- [19] **Psovodi Hejnice.** Psovodi JSDHO a SDH Hejnice [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.psovodi-hejnice.cz/>
- [20] **SZBK ČR. Záchránáři** [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.zachranari.cz/>
- [21] **Organizace Sirius.** Sirius rescue [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.sirius-rescue.cz/>
- [22] **Kynologická záchranná brigáda České republiky.** KZJČR [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <https://kzjcr.cz/>
- [23] **Kynologie v IZS.** USAR [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.usar.cz/webmagazine/subcategories.asp?idk=221>

- [24] **International Rescue Dog Organisation.** IRO [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <https://www.iro-dogs.org/en/home>
- [25] **Publikace vydaná za účelem výcviku služebních psů určených k pachovým pracím věznice Mírov.** Odborná příprava – teorie výcviku psů. [cit. 2018-05-03].
- [26] **Žebříček pracovní inteligence.** Česká televize [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/veda/2023838-jaky-druh-psa-je-nejinteligentnejsi-vedci-sestavili-tabulku-141-plemen>
- [27] **Metodika sutinového vyhledávání s využitím záchranářských psů.** Vyd. 1. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2005. 40 s. ISBN 80-86640-38-8.
- [28] **Sutinový trenážér Vlkoš.** Kynologický klub Vlkoš [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.kzvlkos.wbs.cz/Sutinovy-trenazer.html>
- [29] **Sutinový trenážér Zlín.** Záchraná brigáda Zlínského kraje [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <https://www.zbk-zlk.cz/vycvik/>
- [30] **Sutinový trenážér Spáleniště.** Záchranáři Praha [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.zachranari-praha.eu/letni-vycvikove-soustredeni-spaleniste-2017/>
- [31] **Termíny atestů a IMZ.** Kynologie v IZS [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/kynologie-v-integrovanem-zachrannem-systemu-65558.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>
- [32] **Zásah v Soukenické ulici.** Požáry [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/20145-aktualne-hasicum-se-podarilo-najit-vsechny-ctyri-osoby-ve-zricene-casti-budovy-na-praze-1/#0745>
- [33] **Sací bagr.** Centrum news [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://www.centrumnews.cz/pres-jadernou-elektrarnu-dukovany-se-prohnalocvicne-tornado>
- [34] **Osvětlovací balón.** Výroba a prodej požární techniky [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <https://www.phhp.cz/osvetlovaci-balon-ph-fireball-300>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

IMZ	Instruktažně metodické zaměstnání.
IRO	Mezinárodní záchranářská organizace.
IZS	Integrovaný záchranný systém.
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky.
MV GŘ HZS ČR	Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru.
NVS	Nástražný výbušný systém.
OPIS	Operační informační středisko.
PČR	Police České republiky.
seznam pro MZO	Seznam pro mezinárodní záchranné operace.
SH ČSM	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.
SZBK ČR	Svaz záchranných brigád kynologů ČR
USAR	Urban Search and Rescue.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Schéma reflexního oblouku	24
Obrázek 2: Odměnění psa hrou.....	25
Obrázek 3: Přivolání psa.....	27
Obrázek 4: Chůze u nohy	28
Obrázek 5: Odložení psa.....	28
Obrázek 6: Vyslání psa vpřed	28
Obrázek 7: Trenažér Břeclav	29
Obrázek 8: Socializace	29
Obrázek 9: Vyštěkávání osoby napřímo.....	30
Obrázek 10: Odměnění psa z úkrytu	31
Obrázek 11: Spodní úkryt – sutina.....	31
Obrázek 12: Výškový úkryt.....	32
Obrázek 13: Spodní úkryt – komín	32
Obrázek 14: Mapa pokrytí držitelů kynologických atestů S – sutiny a P - plochy.....	40
Obrázek 15: Trojkový systém, varianta 1.....	45
Obrázek 16: Trojkový systém, varianta 2.....	45
Obrázek 17: Dvojkový systém.....	46
Obrázek 18: Čtyřkový systém.....	46
Obrázek 19: Psi pracují odděleně.....	46
Obrázek 20: varianta 2.....	47
Obrázek 21: výcvikový trenažér Spáleniště	47
Obrázek 22: Výcvikový areál Břeclav	48
Obrázek 23: Ukrytí pro nácvik hledání pod sutinou	49
Obrázek 24: Ishikawa diagram – výcvik psa	61
Obrázek 25: Ishikawa diagram - nasazení psa.....	62

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Preference pro odměňování psa při použití pozitivní motivace.....	26
Graf 2: Stáří psa při začátku výcviku	34
Graf 3: Pohlaví psa dle respondentů	35
Graf 4: Průkaz původu.....	36
Graf 5: Splněné atesty dle rasy psa podle respondentů	38
Graf 6: Počet atestovaných kynologů v rámci řízených rozhovorů	41
Graf 7: Participace respondentů na atestačních zkouškách	50
Graf 8: Úspěšnost u letošních atestů	52
Graf 9: Počet zásahů pro daný rok	57
Graf 10: Společné zásahy v krajích na území Čech	58
Graf 11: Společné zásahy v krajích na území Moravy a Slezska	58
Graf 12: Spolupráce IZS a kynologů.....	59
Graf 13: Účast na mezinárodní operaci	60
Graf 14: Problémy při výcviku záchranného psa	62

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Sirius	22
Tabulka 2: KZJ ČR	23
Tabulka 3: Povahové vlastnosti na základě pohlaví.....	35
Tabulka 4: Priorita při výběru psa.....	36
Tabulka 5: Preference původu psa	37
Tabulka 6: Přehled akcí pro kynologické týmy	53
Tabulka 7: Poranění psa při reálném zásahu	63

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Zkušební řády

Příloha PII: Zasahující technika v Soukenické ulici v Praze

Příloha PIII: Vakcinace v rámci očkovacího programu pro mezinárodní operace

Příloha PIV: Průkaz držitele kynologického atestu

PŘÍLOHA P I: ZKUŠEBNÍ ŘÁDY

Přehled zkoušek SZBK ČR	
Zkouška vstupní	ZZZ – zkouška záchranné způsobilosti
Zkoušky sutiny	ZZP1 – zkouška záchranných prací 1. stupeň
	ZZP2 – zkouška záchranných prací 2. stupeň
	ZZP3 – zkouška záchranných prací 3. stupeň
	ZZP (C) - zkouška záchranných prací Cadaver
	ZPJ – zkouška pohotovostní jednotky
Zkoušky plochy	ZTV1 – zkouška terénního vyhledávání 1.stupeň
	ZTV2 – zkouška terénního vyhledávání 2.stupeň
	ZTV3 – zkouška terénního vyhledávání 3.stupeň
	ZTV (C) – zkouška terénního vyhledávání Cadaver
Zkoušky stopy	ZZS1 – zkouška záchranného stopování 1. stupeň
	ZZS2 – zkouška záchranného stopování 2. stupeň
	ZZS3 – zkouška záchranného stopování 3. stupeň
Zkoušky voda	ZVP1 – zkouška vodních prací 1. stupeň
	ZVP2 – zkouška vodních prací 2. stupeň
	ZVP3 – zkouška vodních prací 3. stupeň
	ZVP (C) – zkouška vodních prací Cadaver
Zkoušky laviny	ZLP1 – zkouška lavinových prací 1.stupeň
	ZLP2 – zkouška lavinových prací 2. stupeň
	ZLP3 – zkouška lavinových prací 3.stupeň
	ZLP (C) – zkouška lavinových prací Cadaver
	ZZL – Zkouška záchranných prací ze zmrzlé plochy
Zkoušky poslušnosti	Poslušnost pro zkoušku ZZZ
	Poslušnost pro zkoušky ZZP1, ZTV1, ZZS1
	Poslušnost pro zkoušky ZZP2, ZTV2, ZZS2
	Poslušnost pro zkoušky ZLP1, ZLP2, ZLP3
	Poslušnost pro zkoušky ZVP1, ZVP2, ZVP3

Zdroj: [20]

Přehled zkoušek SHČSM	
Zkoušky plochy	ZPV A – Zkouška plošného vyhledávání stupně A
	ZPV B – Zkouška plošného vyhledávání stupně B
	ZPV N – Zkouška plošného vyhledávání noční
Zkoušky sutiny	ZSV A – Zkouška sutinového vyhledávání stupně A
	ZSV B – Zkouška sutinového vyhledávání stupně B
Zkoušky stopy	ZS A – Zkouška stopařská stupně A
	ZS B – Zkouška stopařská stupně B
ZK – Kondiční zkouška	
ZC – Zkouška cadaver	

Zdroj: [20]

Přehled zkoušek IRO	
IPOR stopy	RH-F E – Zkouška způsobilosti záchranného psa – stopy
	RH-F A – Zkouška záchranného psa stopaře A
	RH-F B – Zkouška záchranného psa stopaře B
IPOR plochy	RH-FL E – Zkouška způsobilosti záchranného psa – plochy
	RH-FL A – Zkouška záchranného psa v plošném vyhledávání A
	RH-FL B – Zkouška záchranného psa v plošném vyhledávání B
IPOR sutiny	RH-T E – Zkouška způsobilosti záchranného psa – sutiny
	RH-T A – Zkouška záchranného psa ve vyhledávání v sutinách B
	RH-T B – Zkouška záchranného psa ve vyhledávání v sutinách A
IPOR poslušnost	Poslušnost pro zkoušky způsobilosti RH-F E, F L E, T E
	Poslušnost pro zkoušky způsobilosti RH-L E
	Poslušnost pro zkoušku RH-W E
	Poslušnost pro zkoušku RH-L A, RH-L B
	Poslušnost pro zkoušku RH-W A, RH-W B
	Poslušnost pro zkoušku RH-F, FL, T stupeň A a B

Zdroj: [20]

PŘÍLOHA P II: ZASAHOJÍCÍ TECHNIKA V SOUKENICKÉ ULICI V PRAZE

Sací bagr [33]

Osvětlovací balón [34]

**PŘÍLOHA P III: VAKCINACE V RÁMCI OČKOVACÍHO
PROGRAMU PRO MEZINÁRODNÍ OPERACE**

Tetanus	1 dávka	Účinnost 10 let
Hepatitida A+B	3 dávky	Účinnost A–10 let, B–5 let
Chřipka	1 dávka	Účinnost 1 rok
Klíšťová encefalitida	3+1 dávka	Účinnost
Přenosná dětská obrna	2 dávky	Účinnost 10 let
Záškrt	1 dávka	Účinnost 10 let
Meningoková meningitida A+C	1 dávka	Účinnost 3 roky
Břišní tyfus	1 dávka	Účinnost 3 roky

Zdroj: [6]

PŘÍLOHA P IV: PRŮKAZ DRŽITELE KYNOLOGICKÉHO ATESTU

Přední strana

KYNOLOGICKÝ ATEST		CZECH REPUBLIC CANINE ATTESTATION
<i>foto psovoda</i>	No. 000/2003	
	PRÍJMENÍ/SURNAME NOVÁK	
	JMÉNO/GIVEN NAME Jan	POHLAVÍ/SEX M
	DATUM NAROZENÍ/DATE OF BIRTH 20.02.1974	
	ORGANIZACE/ORGANISATION Svaz záchranných brigád kynologů ČR	
DRŽITEL TOHOTO ATESTU SPLŇUJE KVALIFIKAČNÍ POŽADAVKY PRO NASAZENÍ PŘI ZÁSAHU KE KYNOLOGICKÉMU VYHLEDÁVÁNÍ OSOB V OBORU DLE SPECIALIZACE. THE HOLDER OF THIS ATTESTATION MEETS QUALIFICATION STANDARDS FOR DEPLOYMENT DURING RESCUE OPERATIONS ON THE FIELD OF CANINE SEARCHING ACCORDING TO THE SPECIALIZATION		

Zdroj: [27]

Zadní strana

<i>foto psa</i>	JMÉNO PSA/NAME OF DOG Alex	
	DATUM NAROZENÍ/DATE OF BIRTH 28.04.1995	
	PLEMENO/BREED Němec.ovčák / German Shepherd	
	TĚTOVACÍ ČÍSLO NEBO ČÍSLO ČIPU/TATTOO No. OR ID, CHIP No. 123456/95	
	SPECIALIZACE/SPECIALIZATION	PLATNOST DO/DATE OF EXPIRY
	Sutiny-Disaster SW	01.09.2005
	Plošné-Wilderness SW	01.11.2005
	RAZÍTKO A PODPIS/STAMP AND SIGNATURE	
	DATUM VYDÁNÍ/DATE OF ISSUE 01.11.2003	
	VYDAL/ISSUED BY MV-generální ředitelství HZS ČR	
	Ministry of the Interior of the Czech Republic Fire and Rescue Service of the Czech Republic General Directorate	

Zdroj: [27]